

**OPINTO-OHJAUS METSÄALALLE PERUSKOULUISSA JA LUKIOISSA
VANTAALLA**

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Metsätalouden koulutusohjelma, Evo

kevät 2022

Perttu Sarala

Koulutuksen Metsätalous	Tiivistelmä
Tekijä Perttu Sarala	Vuosi 2022
Työn nimi Opinto-ohjaus metsäalalle peruskouluissa ja lukioissa Vantaalla	
Ohjaaja Antti Sipilä	

Opinnäytetyön tavoitteena oli kartoittaa metsäalan koulutukseen ohjausta sekä opinto-ohjaajien tietämystä metsäalasta ja niihin liittyvistä opinnoista. Tutkielmassa oli myös tavoitteena saada kokonaiskuva siitä, paljonko vantaalaisista nuorista hakeutuu metsäalan opintoihin tai työelämään tutustumisjaksoihin, kun kuitenkin Vantaa on osittain maalaismainen suuri kaupunki. Taustalla oli työn tilaajan, Suomen metsäyhdistyksen, tarve saada tietoa metsäalan markkinointitarpeesta Vantaalla.

Teoreettisessa viitekehyksessä käsiteltiin metsäalaan liittyviä opinto-ohjauksen haasteita sekä Suomen peruskoulujen ja lukioiden koulutusjärjestelmissä metsäalan näkyvyyttä ja metsäalan oppilaitosten sijaintia markkinoinnin kannalta Etelä-Suomessa. Työssä kartoitettiin metsäalan työnantajia ja markkinoijia pääkaupunkiseudulla sekä selvitettiin erilaisten tutkimusten avulla nuorten käsityksiä metsäalasta ja alan kiinnostavuudesta.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta ja kirjallisuutta. Tutkimuksen kohderyhmänä olivat Vantaan peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajat. Kysely oli suunniteltu helmi-maaliskuussa 2022 ja se lähetettiin 50 opinto-ohjaajalle sähköisessä muodossa helmikuun lopussa 2022. Vastausprosentiksi muodostui 33%.

Tulokseksi saatiin, että metsäalalla on tarvetta markkinoinnille Vantaalla ja opinto-ohjaajien yhteistyö on vähäistä metsäalan oppilaitosten kanssa. Työnantajia tunnetaan jonkin verran, mutta yhteistyötä ei ole. Opinto-ohjaajien metsäalan tuotteiden tunteminen on kyllä erinomainen ja julkisuus ilmastonmuutoksen sekä geopoliittisen tilanteen myötä Suomen omavaraisuudesta on saanut metsäalasta esille.

Avainsanat Koulutus – opinto-ohjaus- Metsäalan tunnettavuus ja vetovoimaisuus

Sivut 33 ja 16 liitteitä sivua

Sisälllys

1	Johdanto	1
2	Metsäalalle opinto-ohjaus.....	2
3	Metsäala pääkaupunkiseudulla	8
3.1	Metsäalan markkinointi ja metsäalaan liittyvät mielikuvat.....	10
4	Tutkimuksen toteutus ja menetelmät.....	11
5	Tutkimustulokset ja niiden tarkastelu	13
5.1	Metsäalan koulutusyhteistyö ja metsäalan koulutuspaikat	14
5.2	Yleinen metsätietous ja metsäalan tuntemus	15
5.3	Metsäalan näkyvyys opetussuunnitelmissa.....	17
5.4	Opintojen ohjaus.....	18
5.5	Metsäalan näkyvyys ja yhteistyö koulujen kanssa.....	21
6	Johtopäätökset	22
7	Pohdinta	26
	Lähteet.....	28

Liitteet

Liite 1	Saatekirje kyselytutkimukseen
Liite 2	Kyselytutkimuksen kysymykset

1 Johdanto

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa Vantaan peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajien metsäalan tietämyksestä ja opinto-ohjaajien valmiuksista ohjata oppilaita metsäalan opintoihin. Tutkimuksen toteutus tehtiin kyselytutkimuksella sekä alasta löytyvän kirjallisen materiaalin avulla.

Kyselyn taustalla oli halu saada tietoa opinto-ohjaajien metsäalan toimijoihin kontakteista ja ohjaukseen käytettävän materiaalin riittävydestä. Tarkoituksena oli saada myös opinto-ohjaajien kiinnostus metsäalaa kohtaan lisääntymään, jotta he esittelisivät aikaisempaa useammin metsäalan koulutuksia vaihtoehtona opiskelijoilleen.

Sain opinnäytetyön aiheeseen idean, kun Espoossa asuvan serkkuni tyttö hakeutui opiskelemaan Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK) opiskelemaan metsätalouden koulutusohjelmaan. Olen myös itse opinto-ohjaajana ohjannut opiskelijoita Vantaan ammattiopistossa jo kolmetoista vuotta. Olen myös ohjannut vantaalaisia valmentavan- ja kuntouttavan koulutuksen opiskelijoita maa- ja metsäalan opintoihin.

Sain oppilaitoksemme Hämeen ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalta vinkkejä mahdollisista opinnäytetyön yhteistyötahoista. Laitoin sähköpostia eri metsäalan järjestöille, ja Suomen metsäyhdistyksellä oli juuri tällaiselle hankkeelle tarvetta. Otin työn vastaan suurella mielenkiinnolla, sillä olen kiinnostunut koulutukseen ja opetukseen liittyvistä asioista. Suomen metsäyhdistys haluaa markkinoida metsäalan koulutuksia myös Vantaan peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajille, sillä he ovat keskeisessä asemassa opiskelijoiden uravalintojen toteutumisessa. Näin ollen opinnäytetyöaiheeni liittyy kiinteästi metsäalan markkinointiin.

Aihe on tällä hetkellä hyvin ajankohtainen, koska metsäala on murroksessa ilmastonmuutoksen, uusien teknologisten innovaatioiden sekä tuotteiden uusiokäytön vaatimusten vuoksi. Halusin selvittää opinto-ohjaajien käytössä olevia resursseja ja menetelmät eri alojen esittelemiseksi oppilaille sekä niistä tekijöistä, jotka vaikuttavat metsäalan esille tuloon opinto-ohjaustunneilla. Työssäni pyrin vastaamaan seuraaviin tutkimusongelmiin. Millainen tietämys metsäalasta ja metsäalan ammattiteistä on Vantaalla peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajilla? Minkälainen on opinto-ohjaajien tietämys metsäalan ammattiteihin koulutuksesta ja opiskelupaikkojen sijainnista? Miten voitaisiin kehittää yhteistyötä opinto-ohjaajien ja metsäalan oppilaitosten välillä? Tutkimuksessani kartoitettiin myös oppilaitosten työharjoittelu- ja työelämäyhteistyön tilannetta ja kehittämistarvetta.

2 Metsäalalle opinto-ohjaus

Vantaalla peruskoulun päättää n. 2 400 nuorta vuosittain. (Tilastokeskus n.d.) Heistä lukioon hakeutui vuonna 2022 58 % (1 421) opiskelijaa ja ammatilliseen koulutukseen 38 % (931). (Vantaan kaupunki 2022) Helsingissä peruskoulusta valmistuu vuosittain noin 5 000 opiskelijaa, joista 65 % jatkaa lukioihin ja 30 % ammatilliseen koulutukseen. Espoossa puolestaan peruskoulusta valmistuu n. 3 000 opiskelijaa, joista 71 % jatkaa lukioihin ja 25 % ammatilliseen koulutukseen. Yhteensä pääkaupunkiseudulla peruskoulusta valmistuu noin 10 000 nuorta. (Nuorten koulutus Helsingissä 2019)

Suomalaisen koulutusjärjestelmän lähtökohtana on ollut koko ikäluokan kouluttaminen. Tavoitteena on, että kaikki saavat peruskoulun päättötodistuksen sekä lukion tai ammatillisen perustutkinnon. Työelämän murros ja muuttuvat koulutustarpeet edellyttävät elinikäistä oppimista. Oppilaanohjausta on kehitettävä suunnitelmallisesti tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. (Finlex 2020)

Opetushallituksen ohjeiden mukaan opinto-ohjaukseen varattavalla henkilöstöllä on ajantasaiset tiedot työelämästä ja mahdollisuus kehittää työelämäosaamistaan. Resurssia ohjaukseen on oltava siten, että oppilaalla on mahdollisuus saada riittävästi monipuolista ja jatkuvaa ohjausta yksilöllisen tarpeensa mukaan koko opintojen ajan. Jokaiselle opiskelijalle on varattava mahdollisuus sekä henkilökohtaiseen että ryhmämuotoiseen ohjaukseen.

Ohjaus on toteutettava siten, että se vahvistaa oppilaan aktiivisuutta, vastuullisuutta ja osallisuutta kouluyhteisössä ja kasvattaa yhteiskunnan ja työelämän jäsenyyteen. Ohjaus tehdään yhteistyössä opetushenkilöstön kanssa opetussuunnitelman mukaisesti. Tavoitteena on sisällyttää kaikkiin opetettaviin oppiaineisiin ammatteja ja työelämää kuvaavia sisältöjä, jotta opiskelijat voisivat saada tietoa ja taitoja tuleviin ammatteihin. Opettajien ja opinto-ohjaajien ohjauksen tavoitteena onkin auttaa oppilasta hahmottamaan taipumuksiaan ja mielenkiinnon kohteitaan tuleviin ammatinvalinnan päätöksiin sekä harjaantumaan oman uransa suunnitteluun ja sitä koskevaan päätöksentekoon, joka tukee oppilaan aktiivista ja kriittistä tiedonhankintaa.

Nivelvaiheyhteistyö opiskelun alkua- ja päättövaiheessa sekä muissa siirtymissä on oltava suunniteltua ja toimivaa sekä verkosto- ja työelämäyhteistyö suunniteltua ja aktiivista. Opiskelijalla on oltava mahdollisuuksia tutustua jatko-opintovaihtoehtoihin toisen asteen oppilaitoksissa, ammattikorkeakoulussa tai yliopistossa. Ohjauksella varmistetaan oppilaan taidot hankkia tietoa jatko-opinnoista sekä toimia sähköisessä hakujärjestelmässä. Jatko-ohjauksella varmistetaan oppilaan siirtyminen peruskoulu- tai lukio-opintojen jälkeisiin opintoihin tai muuhun ohjattuun toimintaan. Opinto-ohjauksessa käsitellään monipuolisesti

ja ennakkoluulottomasti erilaisia vaihtoehtoja oppilaan omien suunnitelmien ja valintojen tueksi. Opiskelija tutustuu monipuolisesti ammatteihin, työelämään ja yrittäjyyteen. (Opetushallitus 2015)

Opetus järjestetään siten, että se tukee oppilaan työnhakuvalmiuksien ja työelämätaitojen kehittymistä. Opinto-ohjaus toteutetaan tavalla, joka edistää opiskelijan luottamusta omiin tasavertaisiin mahdollisuuksiinsa koulutuksessa ja työelämässä. Kodin ja koulun välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö on säännöllistä ja suunniteltua. Toimijoiden vastuut ovat kaikkien tiedossa. Koulun yhteistyö muiden oppilaitosten kanssa tukee oppilaan jatko-opintovalmiuksien kehittymistä sekä sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin. Oppilas ja hänen huoltajansa saavat ajantasaista tietoa ohjauspalveluista perusopetuksessa. Ohjauksesta tiedotetaan erilaisin menetelmin. Tiedottaminen on aktiivista ja suunniteltua (Opetushallitus 2014).

Vuonna 2013 voimaan tuli koulutustakuu ja vuonna 2021 oppivelvollisuuslaki. (Finlex 2020) Tällä kaikille peruskoulun päättävälle nuorille taataan koulutuspaikka esimerkiksi lukiossa, ammatillisessa oppilaitoksessa, erityisammattioppilaitoksessa, oppisopimuskoulutuksessa, aikuisopistossa tai nuorten työpajassa. Perusopetuksessa ohjauksen ja erityisopetuksen yhteistyön tavoitteena on koulutuksellisen syrjäytymisen ehkäiseminen. Siirtymiä on pyritty tukemaan yksilöllisemmän opinto-ohjauksen avulla, mutta myös erityisopetukseen kuuluvalla nivelvaihe- ja siirtymäsuunnittelulla sekä opiskelijahuollon yhteistyöllä. (Jahnukainen, 2019)

Vuoden 2015 alusta voimaan tulleiden perusopetuksen opetussuunnitelmanperusteiden mukaan koulun ohjaussuunnitelmassa kuvataan oppilaanohjauksen järjestämisen rakenteet, toimintatavat, työn- ja vastuunjako sekä monialaiset verkostot, joita tarvitaan ohjauksen tavoitteiden toteutumiseksi. Suunnitelmassa kuvataan myös kodin ja koulun ohjausyhteistyö, koulun työelämäyhteistyö sekä työelämään tutustumisen järjestelyt. (Opintopolku 2014)

Opinto-ohjaus muodostaa lukiossa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Opinto-ohjaajalla on päävastuu ohjauksen käytännön järjestämisestä sekä kokonaisuuden suunnittelusta ja toteutuksesta. Ryhmäohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana eli vastuupettajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa, auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitoja ja tukee opiskelijoiden jatko-opintovalmiutta ja työelämäntuntemusta oman oppiaineensa osalta. Lukioissa ohjausta voidaan järjestää kurssimuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. (Opintopolku 2015.)

Opinnäytetyössä vertailtiin peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmia opetushallituksen metsäalan osaamistarveraporttiin (Kilpeläinen, R. ja Lautanen, E. 2016) ja Ulla Taipale-Lehdon tekemään osaamistarveraporttiin sekä Terhi Sankelon tekemään ammatillisen opettajankoulutuksen hankkeen opettajien käsityksiin luonto- ja ympäristöalan oppimateriaaleista (Sankelo 2008). Osaamistarveraportin perusteella peruskoulun ja lukion opetussuunnitelmien oppiaineista biologia, maantieto, ympäristöoppi, tietotekniikka, matematiikka, fysiikka ja kemia sekä liikunta ovat hyödyllisiä aineita ajatellen metsäalaa tulevaisuuden ammattina.

Suomen metsäyhdistyksen internetsivuilla olevista videoista näkyy, kuinka monenlaisia taitoja metsäalalla tarvitaan ja kuinka monenlaiset tuotteet ovat lähtöisin puusta saatavista raaka-aineista. Voidaan siis sanoa, että peruskoulussa ja lukiossa opiskeltavat aineet ovat kaikki hyödyllisiä ajatellen metsäalaa tulevaisuuden alana. Itse opetussuunnitelmissa suoraan metsätalouteen viitattiin vain biologiassa, historiassa ja ympäristöopissa. ”Metsien käyttö pelastaa maailman” -videon mukaan metsäalalla on lukuisia eri tehtäviä ja toimia aina tuotannosta suunnittelu-, myynti-, markkinointi-, vienti- ja kehitystyötehtäviin. (Suomen metsäyhdistys n.d.)

Pääkaupunkiseudulla tai sen läheisyydessä metsäalan tutkintoon johtavaa koulutusta tarjoavat Helsingin yliopisto Helsingissä ja metsätalouden perustutkintoja järjestävät ammattiopistot Hyvinkään Hyriassa ja Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymän Keudassa sekä Nurmijärvellä TTS-työteho-seura. Pääkaupunkia lähin ammattikorkeakoulutason metsäalan koulutusta tarjoava oppilaitos on Hämeen ammattikorkeakoulu Hämeenlinnassa Evolla.

Kilpailu metsäalalla tulee kiristymään erityisesti kuitupuun saannista sekä työvoimasta. Osaavista metsäkoneenkuljettajista on jo pulaa. Metsäalan ammattioppilaitoksista valmistuu vuosittain vajaa 600 uutta ammattilaista mukaan lukien näyttötutkinnot. Vuonna 2020 valmistui 530 opiskelijaa metsäalan perustutkinnosta. (Opetushallinnon tilastopalvelu 2021)

Metsäalan perustutkintoon hakee ensisijaisesti vuosittain noin 600 opiskelijaa, kuitenkin vuonna 2021 hakijamäärä oli 855 opiskelijaa. Ensisijaisten hakijoiden määrä vaihtelee vuosittain reilulla sadalla hakijalla. Ensisijaisten hakijoiden määrä on ollut koonnin mukaan suurin vuonna 2015, jolloin ensisijaisia hakijoita oli enemmän kuin aloituspaikkoja. Vuonna 2020 metsäalan perustutkintoon oli aloituspaikkoja 602 ja ensisijaisia hakijoita 855. Metsäalan perustutkinnoissa opiskeli vuonna 2020 noin 2550 opiskelijaa. (Opetushallinnon tietopalvelut n.d.)

Uudenmaan alueen väkiluku on 1,67 miljoonaa asukasta, joista peruskoulun päättäviä on 16 800 (Tilastokeskus 2021) ja lukion päättäviä opiskelijoita oli noin 10 500 opiskelijaa (Tilastokeskus 2018) eli 27 300 nuorta. Kuitenkin Uudellamaalla metsäalan ammatillisen tutkinnon opiskelun vuonna 2020 aloitti 96 opiskelijaa, opiskelijoita tutkinnoissa oli 225 ja

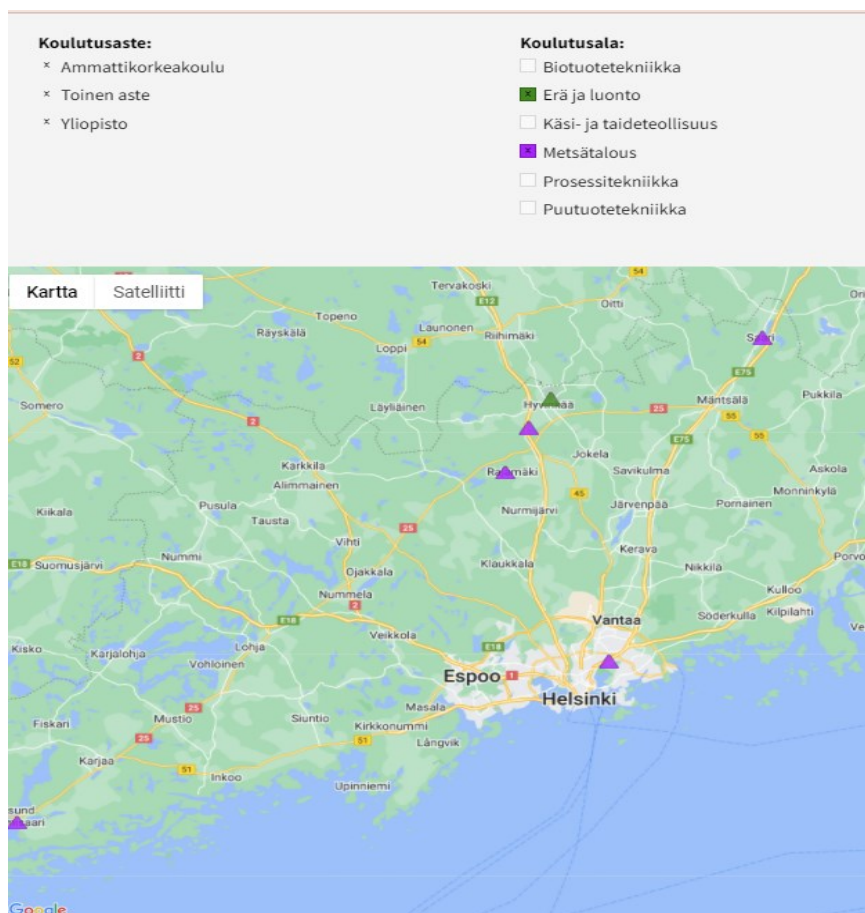
valmistuneita 30. Opetuspaikkoja metsäalalle on kolmessa ammatillisessa oppilaitoksessa ja yhdessä yliopistossa (Tilastokeskus 2019).

Vuonna 2022 aloituspaikkoja opetushallituksen tilastotietojen (Opetushallinnon tietopalvelut n.d.) mukaan metsäalan perustutkinnon opinnoissa Hyriassa Hyvinkäällä 16 ja Keudassa Mäntsälässä 16 opiskelijaa ja TTS Nurmijärvellä 10 opiskelijaa. Lähin ammattikorkeakoulu on Hämeen ammattikorkeakoulu (HAMK) Evo, jossa vuonna 2022 aloituspaikkoja on 57. (Hämeen ammattikorkeakoulu 2022) Helsingin Yliopistossa vuonna 2022 aloituspaikkoja on 68. (Helsingin yliopisto 2022)

Oppilaitosten sijainnit kartalla on otettu Suomen metsäyhdistyksen internetsivuilta kuvakaappauksena (KUVA 1). (Suomen metsäyhdistys n.d.)

KUVA 1.

Metsäalan opiskelupaikat pääkaupunkiseudulla (ei sisällä puutuote- ja prosessiteknikan ja käsityön opiskelupaikkoja)

Nuorten mielipiteitä kartoittaneiden tutkimusten mukaan metsäalaa pidetään varmana ja vakaana työllistäjänä sekä yhteiskunnallisesti merkittävänä alana. Toimiala koettiin ainakin jossain määrin kiinnostavaksi ja iso osa vastaajista uskoi, että metsäsektorilta voisi löytyä hyvä työpaikka. Kiinnostuksessa näytti olevan paljon vaihtelua sekä työtehtävittäin että vastaajan sukupuolen mukaan, samoin vastaajan asuinpaikalla oli merkitystä. Kaikkinensa toimialaan liitettyjen mielikuvien kirjo oli suhteellisen laajaa, alaan yhdistettiin luovuus ja mielekkyys, mutta toisessa ääripäässä toimiala nähtiin vanhanaikaisena ja hitaasti muuttavana. (Korhonen.J. ym. 2020)

Nuorisobarometrissa (2021) todetaankin että luonnon monimuotoisuus on nuorille tärkeää, ja he haluavat toimia ilmastonmuutoksen ratkaisemiseksi. Nuoret suhtautuvat luottavaisesti Suomen poliittisiin päätöksiin metsäalaan liittyen, samoin Suomen ympäristönsuojelun ja hoidon toimiin. (Kiilakoski,T 2021)

Metsälehdessä (2022) todetaankin metsäalan korkeakoulutuksen olevan taas suosittua, kun uudet investoinnit, hyvä työllisyystilanne sekä koulutuksen eteen tehty vetovoimatyö sekä ilmastonmuutoksen myötä ympäristön ja metsien esilläolo julkisissa keskusteluissa on lisännyt hakijoita. Perustutkinnoissa on edelleen ollut vaikeuksia saada opiskelupaikat täytettyä, mutta sielläkin on saatu joustavilla opintopoluilla lisää opiskelijoita-tosin enemmän aikuisista. (Karppinen 2022)

Kaupungistumisen vaikutus metsäalaan. Suomen luonnollinen väestönkasvu keskittyy suuriin kaupunkeihin, sillä maaseudun työpaikat ja yritykset ovat vähentyneet. Taustalla on vaikuttanut jo jonkin aikaa joukko trendejä: Ilmastonmuutos, väestönkasvu ja ikääntyminen, yrittäjyyden kasvu ja palveluvaltaistuminen sekä maahanmuutto. (Maa- ja metsätalousministeriö 2014, s.20)

Ilmastonmuutoksen torjuminen nostaa elinkustannuksia erityisesti maaseudulla polttoaineen hinnan ja isojen asuntojen asumiskustannusten noustessa. Digitaalinen talous keskittyy suurille paikkakunnille, joissa dataverkko- ja matkustus- sekä logistiikkapalveluilla on paljon käyttäjiä. Myös työpaikat keskittyvät suurille paikkakunnille, samoin opiskelupaikat ovat yhä enenevässä määrin keskittymässä suurten kaupunkien alueelle. Niin ikään julkiset palvelut keskittyvät kuntaliitosten ja SOTE-alueiden myötä suuriin keskuksiin. Tämä vaikuttaa myös metsäalan koulutukseen: nuoret ovat kaupungeissa, mutta metsäalan koulut ja työpaikat maaseudulla. Vantaalla olisi paljon potentiaalisia opiskelijoita, mutta metsäalan koulutukseen hakeutumiseen vaikuttaa oppilaitosten kaukainen sijainti. (Koste, O. 2020)

Metsäalan työvoimantarpeesta on tehty useita tutkimuksia. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen vuonna 2010 vuosille 2005–2025 tekemän tutkimuksen mukaan metsäalan tuottavuus oli parantunut, mutta alalle tyypillinen pääoman käyttö tuotanto panoksena vähentää työvoiman kysyntää pidemmällä aikavälillä. Tutkimuksen mukaan

metsätalouden työllisten ihmisten määrän arvioitiin laskevan noin kuudella tuhannella henkilöllä vuoteen 2025 mennessä. (Ahokas, Honkatukia & Marttila 2010, 37–39.)

Metsätehon vuonna 2016 julkaiseman Metsäalan työvoimatarve-Savotta 2025 -tutkimuksen mukaan metsäalan työvoimatarve kasvaa lähivuosina ja alalle tarvitaan vuosittain noin 1 000 uutta työntekijää. Päivitettyjen Savotta 2025 -laskelmien ja Metsätehon tekemän raportin mukaan metsäalalla tarvitaan 1 200-1 500 työntekijää vuonna 2025, metsurin, metsäkoneen ja puutavara-auton kuljettajien töihin, mikäli vuotuinen hakkutaso on noin 70 miljoonaa kuutiota puuta. Pitkäaikainen työvoimatarpeen arvioiminen on kuitenkin haastavaa koulutuksensuunnittelun kannalta, sillä tilanteet työmarkkinoilla voivat muuttua nopeasti. (Sandström 8/2020)

Opetushallituksen tuottaman Osaamisrakenne 2035 -raportin mukaan metsäala vaatii tulevaisuudessa luovuutta, ajanhallintataitoja, GPS sekä paikkatietojärjestelmien tuntemusta. Lisäksi ennakoidaan kasvavan tarvetta ympäristölakien- ja digitaalisten järjestelmien-, GPS- ja paikkatietojärjestelmien-, hakkuuohjeiden hallintaan sekä metsätalouden ympäristölainsäädännön tuntemukseen. Esimerkiksi hakkuuohjeiden hallinta kasvattaa merkitystään, koska ilmastonmuutoksen vastaiset toimenpiteet edellyttävät uudenlaisten metsänhakkumenetelmien toteuttamista. Ammattialakohtaisista osaamisista metsätyöntekijän ammatissa moottorisahan käyttötaidon ja käsin tehtävän puunkorjuun osaamisen merkitys vähenee. Raportin mukaan matalan osaamistason tehtävät vähenevät ja korvautuvat ammattiosaajien tehtävillä. Useissa matalan osaamistason tehtävissä tapahtuu osaamisvaatimusten kasvua, mutta samaan aikaan standardisoituneet, paljon ihmistyövoimaa edellyttävät työprosessit korvataan robotiikan ja digitaalisten ratkaisujen avulla (Osaamisraportti 2035)

Metsäteollisuuden viimeaikaiset ja suunnitteilla olevat investoinnit, Euroopan Unionin ja Suomen hallituksen ilmastostrategia ja Ukrainan tilanteen aiheuttamat EU-pakotteet sekä omavaraisuuden varmistaminen tulevat lisäämään kotimaista puun kysyntää kestävä kehityksen ja energiaomavaraisuuden lisäämiseksi. Puuntuotannon lisääminen sekä osto- ja korjuumäärien kasvattaminen vaativat paljon lisää työtä, mikä luo uusia työtilaisuuksia ja työpaikkoja metsäalan ammattilaisille. (PTT 2022)

Maahanmuutosta on tullut yhä merkittävämpi tekijä, kun puhutaan työvoimasta ja sen saatavuudesta. Työvoiman turvaamiseksi maa- ja metsätaloudessa on koulutus alalle järjestettävä hyvin. Haasteena on kuitenkin se, että maahanmuuttajistakin suurin osa hakeutuu suuriin kaupunkeihin ja maahanmuuttajat ovat enemmän kausityöntekijöitä, jolloin pysyvän työvoiman saaminen maaseudulle ja kouluttautuminen metsäalalle ei ole varmaa. Keski-Suomen Toivakassa käynnistettiin 2012 Oiva2- ja Työkompassi2 -projektit, joissa on kokeiltu räätälöityjä koulutushankkeita, joilla saataisiin maahanmuuttajia koulutettua metsäalan tehtäviin. (Manner, V. 2021)

3 Metsäala pääkaupunkiseudulla

Pääkaupunkiseudulla on useita metsäalan toimijoita, pääkonttoreita sekä paljon pieniä ja keskisuuria metsäalan yrityksiä. Nämä toimijat jakautuvat valtion, kuntien, yksityisten suuryritysten, keski- ja pienyritysten ja yleishyödyllisten järjestöjen toimijoihin. Metsää jalostavaa teollisuutta ei ole pääkaupunkiseudulla.

Valtion julkisena toimijana on valtionmetsistä vastaava Metsähallitus, jolla on Vantaalla sijaitseva Luonnonvarakeskuksen (Luke) Ruotsinkylän metsäntutkimusalue, jossa on luontopolkuja 1 100 hehtaarin alueella. Suomen metsäkeskuksella on toimipiste Vantaalla, jonka tehtävänä on kerätä ja jakaa tietoa Suomen metsistä, neuvoa metsien hoidossa, hyödyntämisessä ja suojelussa sekä valvoa metsiä koskevien lakien noudattamista. Helsingissä on Tapio, joka julkaisee metsäalan kirjallisuutta ja paikkatietoa, karttapalveluja sekä harjoittaa siemen/taimikasvatusta.

Vantaan kaupungilla on metsää noin 9 000 hehtaaria (Helsingin kaupunki 6.12.2019), joka on kolmannes koko Vantaan pinta-alasta. Vantaan kaupunki omistaa ja hoitaa noin 3 500 hehtaaria näistä metsistä. (Vantaan kaupunki n.d.). Helsingin kaupungilla on yli 10 000 hehtaaria metsää ja Espoon kaupungilla 5 000 hehtaaria, joita ne itse hoitavat. (Espoon kaupunki n.d.)

Vantaata lähimmät virkistysalueet ovat Espoossa Nuuksion kansallispuisto, jossa on Haltian luontokeskus. Sen yhteydessä on reittiverkosto, varustevuokraamo, retkitarvikemyymälä, ravintola, sauna ja kokoustilat, joissa järjestetään myös kurssitoimintaa. Alueella on esteetön maisematasanne liikuntarajoitteisia varten. Vantaalla on Sipoonkorven kansallipuiston reittiverkosto ja Kuusijärven ulkoilualue, jonka yhteydessä on uimaranta ja kahvila. Vantaalla on kuusi virkistyskohdetta, joissa on luontopolkuja ja luonnonsuojelualueita. Nämä ovat Tammistossa, Pitkäkoscikella, Soltorpissa, Kalkkikalliossa, Mätäojalla ja Vantaankoscikella.

Pääkaupunkiseudulla sijaitsevat myös Suomen suurimpien metsäteollisuusyhtiöiden Stora-Enson ja UPM:n pääkonttorit. Vantaalla on puunhankinnan kehittämissyhtiö Metsäteho Oy, jonka toiminnan tavoitteena on tutkia ja kehittää puun saatavuutta, korjuu- ja kuljetustekniikkaa sekä toiminnan tehokkuutta (Metsäteho n.d.). Nurmijärvellä toimii metsätaimitarha Fin Forelia, jossa kasvatetaan ja myydään metsäpuiden taimia.

Pääkaupunkiseudulla toimii Uudenmaan metsänhoitoyhdistys, joka neuvoo metsänomistajia metsien hoidossa sekä puukaupassa. Metsänhoitoyhdistyksen lähimmät toimipisteet ovat Jokelassa ja Mäntsälässä. (Metsänhoitoyhdistys n.d.)

Pieniä ja keskisuuria puunkaato- ja hoitoyrittäjiä on useita, kuten esim. Puutbois Mikkonen ja Kurkinen ja Puistometsäpalvelu Oldenburg Oy. Metsäalan työkaluja ja koneita myy Vantaan Siemen ja Kone sekä Koneliike Olenius. Pääkaupunkiseudulla on myös maahantuojien

edustajien toimipisteet Jonseredin, Stihlin ja Husqvarnan pienkoneille. Pieniä luontomatkailuyrityksiä edustaa mm. Kaikuva Oy.

Pääkaupunkiseudulla toimii myös nuorisojärjestöjä, jotka liittyvät läheisesti metsäalaan.

Suomen 4H-liitto ja yhdistykset ovat toimineet Suomessa jo vuodesta 1928. Helsinkiin se perustettiin vuonna 1972, Vantaalle vuonna 1979 ja Espooseen vuonna 2007.

Pääkaupunkiseudun 4H- yhdistyksissä on 2 400 jäsentä. Koko maassa nuoria jäseniä (7-28 vuotiaita) on 45 000 ja jäsenten lisäksi toiminnassa mukana 105 000 lasta ja nuorta Suomessa (Suomen 4H-liitto 2021).

4H on kansainvälinen nuorisojärjestö, jonka toiminta on poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumatonta. Se tarjoaa toimintaa 7-28-vuotiaille lapsille ja nuorille. Toiminnan tarkoituksena on saada nuorille mielekästä tekemistä ja monipuolinen harrastus. Toimintaan kuuluu läheisesti, kädentaidot, luonto, eläimet, työ sekä yrittäjyys. Metsäala on aina ollut 4H-toiminnassa yksi tärkeimmistä toiminnoista. Tammikuussa 2022 järjestö toteutti yli tuhannelle peruskoulun 9-luokkalaiselle koulukiertueen tarkoituksena opettaa metsien merkityksestä ilmastonmuutokselle (Suomen 4H-liitto 2022).

Partiotoiminta tuli Ruotsista Suomeen vuonna 1910, mutta se vakiinnutti toimintansa vasta Suomen itsenäistyttyä (Partio n.d.). Partiolaiset järjestävät monipuolista harrastustoimintaa, kerhoja, luontoon liittyvää opastusta, metsäretkiä (Redu), koulutusta ja leirejä. Suurin leiri on kokoontunut useita kertoja myös Evolla, jossa tänäkin vuonna järjestetään suurleiri Finnjamboree Kajo 2022 (Partio 2022).

Kaikkien Partion jäsenten toiminnassa on yhteisiä piirteitä: sinivalkoinen huivi ja erähenkisyys. Lippukunnissa pääsee tutustumaan uusiin ihmisiin ja solmimaan läpi elämän kestäviä ystävyysuhteita. Toiminta on jaettu eri ikäryhmille: Aikuiset, vaeltajat (yli 18-22 vuotiaat) ja samoaja-ikäiset (15-17 vuotiaat). Nuoremmat partiolaiset ovat sudenpentu-, seikkailija- sekä tarpojaosastoissa.

Pääkaupunkiseudun Partiolaiset on pääkaupunkialueen suurin nuorisojärjestö.

Pääkaupunkiseudulla on 11 000 suomenkielistä partiolaista, joista 5 660 nuorta 15-17 -vuotiaita. Vuonna 2021 partiolippukuntia oli Suomessa 700 ja toiminnassa mukana 60 564 jäsentä (Partio 2021).

Vantaalle partio on perustettu vuonna 1957. Vantaalla toimii partiolippukunta Vantaan metsänkävijät, joista peruskoulun päättävien ikäiset ovat samoajat n. 300 nuorta Vantaalla. Vantaan Metsänkävijät kuuluu Pääkaupunkiseudun partiolaisten partiopiiriin, Vantaalla toiminta keskittyy pääasiassa Vantaan Martinlaaksoon, Ylästöön ja Kivistöön. Vuonna 2019 toiminnassa oli mukana 30 samoajaikäistä. (Vame 2019).

Luontoon ja luonnonsuojeluun liittyviä toimijoita pääkaupunkiseudulla ovat WWF, Suomen luonnonsuojeluliitto sekä Luontoliitto. Suomen luonnonsuojeluliitto perustettiin vuonna 1938. Se on poliittisesti riippumaton ja avoin kansalaisjärjestö. Se on Suomen suurin ja vaikuttavin ympäristöjärjestö, jolla on 160 paikallisyhdistystä. Liiton osana toimii Luontoliitto, joka on lapsille ja nuorille tarkoitettu valtakunnallinen luonnonharrastus- ja luonnonsuojelujärjestö. Se on perustettu 1943; vuonna 2020 henkilöjäseniä on 7 141, joista pääkaupunkiseudulla jäseniä 1 197. Espoossa toimii Espoon Nuoret Ympäristönsuojelijat ry ja Vantaalla Vantaan Luonnonystävät ry. (Luontoliitto 2020).

3.1 Metsäalan markkinointi ja metsäalaan liittyvät mielikuvat

Metsäalan markkinointi ja siihen liittyvät mielikuvat ovat muuttuneet 2000-luvulla paljon. Metsätieteen aikakauskirjan ja Metsäbarometrin mukaan aiemmin 2000-luvun alussa metsäteollisuuden negatiiviset uutiset kuten tuotantolaitosten sulkemiset, henkilöstön vähennykset ja irtisanomiset sekä tuotannon siirtyminen ulkomaille ovat olleet jatkuvasti otsikoissa. Uutisointi laski yleisesti metsäalan vetovoimaa myös ammattiin opiskelevien silmissä. Vuosina 2020-2021 metsäalan uutisointi on ollut positiivisempaa, uuden sukupolven biotuotantolaitoksia suunnitellaan, uudistetaan ja rakennetaan lisää. Monet nuorten tuntemat kulutustavarat ovat ekologisia ja tehty puuraaka-aineesta, jolla korvataan fossiilisia raaka-aineita ja suositaan kestävää kehitystä. Ilmastonmuutoksen uutisoinnissa metsien istutus ja kasvatusta on ollut vahvasti esillä, samoin kestävä kehityksen materiaalit ja kierrätettävyys ovat korostuneet. (Korhonen.J. ym. 2020)

Suomessa on jo 2013 lähtien toiminut ”Mahdollisuuksien metsä” kampanja, joka on Metsäteollisuus ry:n ja Suomen metsäyhdistys ry:n yhdessä metsäteollisuusyritysten ja Puunjalostusinsinöörit ry:n kanssa perustettu kouluvierailuhanke. Tämä kampanja järjestää metsäalan ammattilaisista ja alan opiskelijoista koostuvien ”metsälähettiläiden” kertomaan metsäalan mahdollisuuksista, innovaatioista ja tuotteista peruskoulussa opiskeleville nuorille. Nämä metsälähettiläät ovat vierailleet myös pääkaupunkiseudun peruskouluissa. (Mahdollisuuksien metsä n.d.)

Metsäalan järjestöt tekevät metsäalaa tutuksi nuorille erilaisilla hankkeilla.

Pääkaupunkiseudulla esimerkiksi toimii Suomen metsäyhdistys, jonka tehtävinä on muun muassa valtakunnallinen viestintä ajankohtaisista metsäalan kysymyksistä, metsäalan esittely messuilla ja perustietotarjonnan ylläpito Suomen metsistä ja metsätaloudesta. Suomen metsäyhdistys on vienyt vantaalaisia peruskoulun 5-6 -luokkalaisia metsäretkille jo 20-vuoden ajan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Pääkaupunkiseudulla yli kaksikymmentätuhatta koululaista on päässyt osallistumaan Koululaisten metsäviikkotapahtumaan. Suomen metsäyhdistyksen internetsivuilla on myös ajankohtaista tietoa eri hankkeista ja tutkimustuloksista. Lisäksi aktiivisia ovat Suomen metsäyhdistyksen perustama forest.fi-verkkolehti, sosiaalisessa mediassa vuodesta 2011 asti aktiivisesti toiminut Metsä

puhuu -sivusto sekä Twitter, Instagram ja Facebook. Suomen metsäyhdistyksen internetsivuilla on myös videoita metsätaloudesta. (Suomen metsäyhdistys n.d.)

Uusien puutuotteiden ja biotalouden esiin tuomiseksi on yli 20 suomalaisen organisaation yhteistyönä perustettu ”Uusipuu” internetsivusto, jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä puupohjaisesta biotaloudesta ja jakaa tietoa puupohjaisen biotalouden kasvunäkymistä. Yhteisössä on mukana laaja joukko metsäalan eri organisaatiota aina yrityksistä ja oppilaitoksista tutkimusorganisaatioihin sekä asiantuntijoihin. Uusi puu on näkyvillä myös nuorten suosimissa medioissa Youtubessa, Facebookissa ja Twitterissä. (Uusi puu 2022.)

Metsäalan opetuksesta viestiviä verkkosivustoja ovat muun muassa metsäopetus.fi ja metsatieteet.fi . Metsäalaa opettavat oppilaitosten toimipisteet viestivät omilla internetsivuilla ja TTS-työtehoseura sekä Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä mainostavat koulutuksiaan myös julkisissa kulkuneuvoissa pääkaupunkiseudulla. Metsäalan koulutusta on markkinoitu myös televisiomainosten avulla.

4 Tutkimuksen toteutus ja menetelmät

Opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa Vantaan peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajien metsäalan tietämyksestä ja metsäalalle ohjaamisesta. Toteutus tehtiin kyselytutkimuksella.

Kyselyn taustalla oli tarve saada tietoa opinto-ohjaajien kontakteista metsäalan toimijoihin ja ohjaukseen käytettävän materiaalin riittävydestä. Tarkoituksena oli saada myös opinto-ohjaajien kiinnostus metsäalaa kohtaan lisääntymään, jotta he esittelisivät useammin metsäalan koulutuksia vaihtoehtona opiskelijoilleen. Opinnäytetyössä pyritään selvittämään vastauksia seuraaviin tutkimusongelmiin: Vantaalla peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajien tietämys metsäalasta ja metsäalanammateista, opinto-ohjaajien tietämys metsäalan ammattikoulutuksesta ja opiskelupaikkojen sijainnista sekä siitä miten opinto-ohjauksen ja metsäalan ammatteihin koulutuksen yhteistyötä voitaisiin kehittää. Tutkimuksessa kartoitettiin myös oppilaitosten metsäalan työharjoittelun ja työelämäyhteistyön tilannetta ja kehittämistarvetta.

Tutkimusta voidaan pitää pääasiassa kvalitatiivisena tutkimusmenetelmänä, koska analysoinnissa on käytetty vastaajien määrää mittarina. Osin tutkimus on kvantitatiivista eli laadullista kyselytutkimusta avointen kysymysten ja valikoidun perusjoukon osalta. Määrällinen tutkimusmenetelmä eli kvalitatiivinen menetelmä on tutkimustapa, jossa tietoa tarkastellaan numeerisesti. Tämä tarkoittaa, että tutkittavia asioita ja niiden ominaisuuksia käsitellään yleisesti kuvaillen numeroiden avulla, tässä tapauksessa prosenttimääräisenä. Määrällinen tutkimusmenetelmä vastaa kysymyksiin, kuinka moni, kuinka paljon ja kuinka usein, mikä tuleekin tutkimustuloksissa selkeästi esille. Määrällisessä tutkimuksessa tutkija

saa tutkimustiedon numeroina tai hän ryhmittelee laadullisen aineiston numeeriseen muotoon”. (Vilkka,H. 2014)

Laadullinen aineisto on usein ilmiänsuhtaan tekstiä, jossa ei käytetä numeraalista kuvaustapaa, vaan avoimia kysymyksiä. Tässä tutkimuksessa on myös kvantitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen piirteitä kuten strukturoituja kysymyksiä ja aineistoa havainnollistavia taulukoita ja kuvioita. (Grönfors, M. 2011)

Tutkimus tehtiin kyselytutkimuksena, joka lähetettiin kaikille Vantaan peruskoulujen ja lukioiden opinto-ohjaajille. Tutkimusta varten saatu aineisto on kerätty sähköisessä muodossa. Kysely koski kuutta lukiota ja 18 peruskoulun yhtenäis- tai yläkoulua, joissa työskenteli yhteensä 51 opinto-ohjaajaa. Kysely lähetettiin heille kaikille. Opinto-ohjaajille lähetettiin sähköpostin mukana saatekirje (Liite 1) ja linkki Webropol-kyselyyn. Kyselylomake on työn liitteenä (Liite 2). Vastausaikaa jatkettiin, kunnes kyselyyn vaadittava vähimmäisotanta ja takaraja, 30.3.2022 tuli vastaan. Siten ehdittiin analysoida vastaukset ja saada opinnäytetyö valmiiksi sovitussa aikataulussa.

Lukioiden ja peruskoulujen tiedot ja opinto-ohjaajien sähköpostiosoitteet etsittiin internetistä. Joissakin peruskouluissa oli opinto-ohjaaja ilmeisesti vaihtunut ja yhdessä opinto-ohjaajan yhteystiedot väärin kirjoitettu, koska sähköpostit eivät tavoittaneet vastaanottajaa. Kysely pyrittiin saamaan luotettavasti perille kaikille peruskoulun opinto-ohjaajille. Heidän esimiehelleen Vantaan sivistystoimeen lähetettiin tieto kyselystä ja lähetetystä sähköpostista. Lisäksi esimiehille soitettiin, että he jakavat tiedon kyselystä opinto-ohjaajille.

Kysymyksien laadinta aloitettiin jo tammikuussa 2022 ja kysymykset muokattiin lopulliseen muotoonsa yhdessä Suomen metsäyhdistyksen Sirpa Kärkkäisen kanssa helmikuussa 2022. Kyselylomaketta testattiin Vantaan ammattiopiston VALMA- ja Kuntaopinto-ohjaajalla ja lomaketta muutettiin saadun palautteen mukaan. Kyselylomake pyrittiin tekemään mahdollisimman helpoksi vastata ja siinä käytettiin pääasiallisesti monivalintakysymyksiä ja lisäksi avoimia kysymyksiä. Monivalintakysymyksiin liitettiin viimeiseksi myös vapaakenttä-osio omaa vastausvaihtoehtoa varten. Kysely muotoiltiin valmiille Webropol-ulkoasupohjalle.

Kyselylomakkeen alussa oli yleisiä kysymyksiä, joilla selvitettiin vastaajien perustietoja, kuten ikä ja sukupuoli sekä oppilaitoksen, jossa he toimivat opinto-ohjaajana. Toisessa osiossa selvitettiin opinto-ohjaajien tietämystä metsäalan koulutuksista ja metsäalan ammateista. Kolmannessa osiossa käsiteltiin opinto-ohjaajien yleistä metsätietoutta ja metsäalan tuntemusta. Neljännessä osiossa selvitettiin metsäalan näkyvyyttä peruskoulujen ja lukioiden opetussuunnitelmissa. Kyselyssä selvitettiin mitkä ovat opinto-ohjaajien mielestä tärkeimmät opinaaineet metsäalan koulutuksen kannalta.

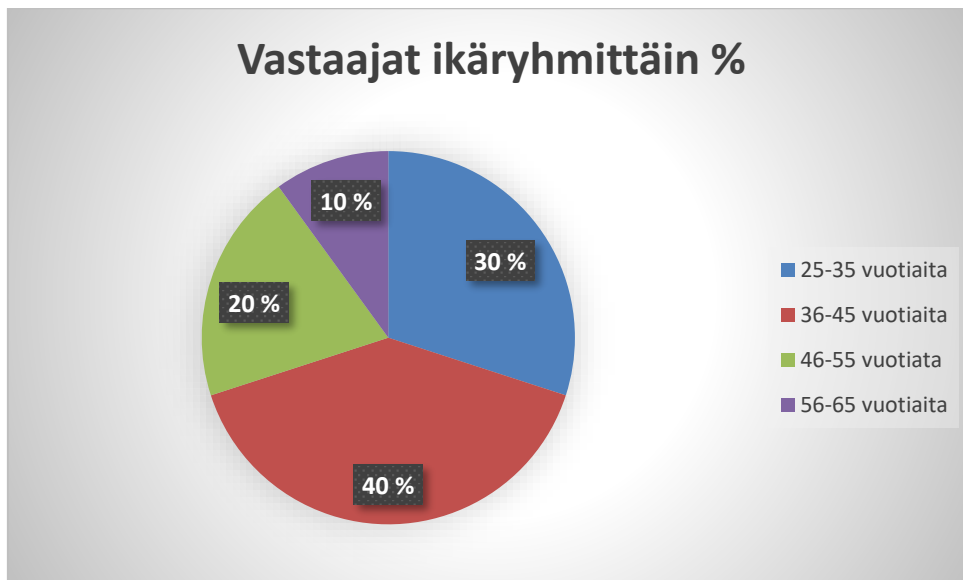
Pääpaino neljännen osion kysymyksissä oli opinto-ohjaajan käytettävissä olevissa keinoissa eri alojen esittelemiseksi lukio- ja peruskoululaisille. Kyselyn lopussa vastaajat saivat vapaasti kommentoida kyselyä ja antaa palautetta sekä kehitysideoita. Kyselylomakkeessa oli 30 kysymystä sekä lisäksi saatekirje. Aikaa kyselylomakkeen täyttämiseen kului arviolta noin kaksikymmentä minuuttia. Saatekirjeessä kerrottiin kyselyn toteuttaja, tarkoitus sekä kyselyyn vastaamisen merkitys tutkimuksen kannalta.

5 Tutkimustulokset ja niiden tarkastelu

Kysely lähetettiin 50 opinto-ohjaajalle, joista 37 oli perusopetuksen opinto-ohjaajia ja 13 lukion opinto-ohjaajaa. Kyselyyn vastasi 13 perusopetuksen opinto-ohjaajaa ja 7 lukion opinto-ohjaajaa, eli yhteensä 20. Kyselytutkimuksen tulosten analysointi tehtiin sekä Webropol analyysillä, että käymällä kaikki vastaajien vastaukset yksitellen läpi. Tällä menetelmällä saatiin tarkemmat tiedot sekä yleisesti vastauksista että eriteltynä peruskoulujen ja lukioiden opettajien vastauksista. Samalla pystyttiin varmentamaan tulosten oikeellisuutta ja mahdollisista vastaajien kysymysten väärin ymmärtämisen mahdollisuuksista.

Vastaajia oli yhteensä 20 kappaletta, joista naisia oli 68,4 prosenttia ja miehiä 21,1 prosenttia, 10,5 prosenttia vastaajista ei halunnut kertoa sukupuoltaan. Vastaajien ikäjakauma meni seuraavanlaisesti: 25–35-vuotiaita oli 30 prosenttia vastaajista, 36–45-vuotiaita 40 prosenttia ja 46–55-vuotiaita 20 prosenttia vastaajista sekä 56–65-vuotiaita oli 10 prosenttia vastaajista (Taulukko 1). Kysely vastaajan työskentelypaikasta oli vapaaehtoinen tieto, mutta kaikki olivat vastanneet siihen. Vastauksia saatiin Vantaan lukioista 54 prosentilta opinto-ohjaajista ja peruskouluista 37 prosentilta opinto-ohjaajista.

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma

5.1 Metsäalan koulutusyhteistyö ja metsäalan koulutuspaikat

Metsäalan koulutuksen ja oppilaitosten välisestä yhteistyöstä kysyttäessä lukioden opinto-ohjaajista osasi yksi nimetä Työteho-seuran TTS:n, samoin Keudan nimesi ainoastaan yksi opinto-ohjaaja. Ammattikorkeakouluista kaksi opinto-ohjaajaa tiesi Hämeen ammattikorkeakoulun (HAMK), yksi opinto-ohjaaja vastasi ”jonkun pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulun järjestävän AMK koulutusta. Yliopistokoulutuksen tiesivät kaikki opinto-ohjaajat.

Peruskoulun opinto-ohjaajista kuusi tiesi ammattiopistoista TTS:n ja Keudan puolestaan tiesi kolme opinto-ohjaajaa. Tredun, Riverian, Kiipulan erityisammattikoulun ja Tammelan tiesi kunkin yksi opinto-ohjaaja.

Ammattikorkeakoulujen kohdalla HAMK:n tiesi kaksi opinto-ohjaajaa, TAMK:n yksi opinto-ohjaaja ja Novian yksi opinto-ohjaaja. Kahdeksan opinto-ohjaajaa nimesi Helsingin yliopiston.

Opinto-ohjaajista 30% ei tiennyt ainuttakaan metsäalan ammattiopistoa.

Ammattikorkeakoulujen kohdalla vain 30% osasi nimetä koulutuspaikan. Helsingin yliopiston tiesi 70% vastaajista.

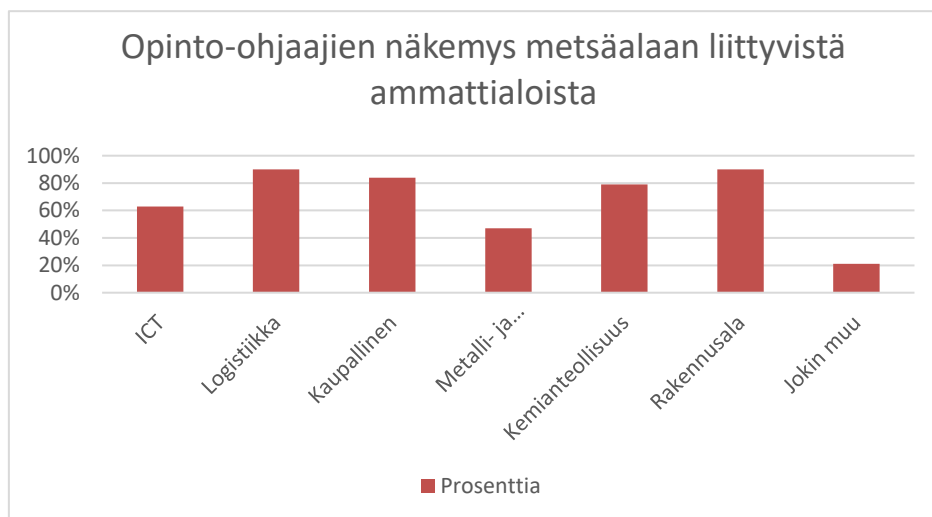
Kyselyllä selvitettiin oliko kouluilla käynyt metsäalan toimijoiden ja metsäalan oppilaitosten edustajia vierailmassa ja olisiko tarvetta vierailijoille. Metsäalan vierailuita selvitettiin kyllä tai ei kysymyksellä. Vastanneista 84% toivoi lisää metsäalan toimijoiden vierailuja kouluissa. Lukion opinto-ohjaajista vain yksi ei kaivannut vierailuja, mutta peruskoulujen opinto-ohjaajista 77% toivoi vierailuja peruskouluihin ja 23% vastaajista ei nähnyt tarvetta

vierailuille. Aiemmin oli yhdellä lukiolla ollut Metsähallituksen kanssa yhteistyötä, ja peruskouluista kahdella oli nykyisin yhteistyötä ”Metsälähettiläs”- ja ”Mahdollisuuksien metsä”- yhteistyön kautta metsäalan toimijoihin.

5.2 Yleinen metsätietous ja metsäalan tuntemus

Tutkimuksessa haluttiin selvittää, miten laajaksi opintojen ohjaajat käsittävät koko metsäklusterin, eli mitä muita aloja metsäalaan liittyy. Vastauksissa tärkeimmiksi aloiksi mainittiin kuljetusala ja rakennusala (89,5 % vastaajista), kaupallinen ala (84,2 % vastaajista), kemian teollisuus (78,9 % vastaajista) ja ICT (63,2 % vastaajista). Metalli- ja koneteollisuuden merkitys metsäalalle jäi keskiarvona melko alhaiseksi, vastauksissa (47,4 % vastaajista). Taulukossa 2 on havainnollistettu opinto-ohjaajien näkemys eri ammattien liittymisestä metsäalaan.

Taulukko 2. Opinto-ohjaajien näkemys metsäalaan liittyvistä ammattialoista

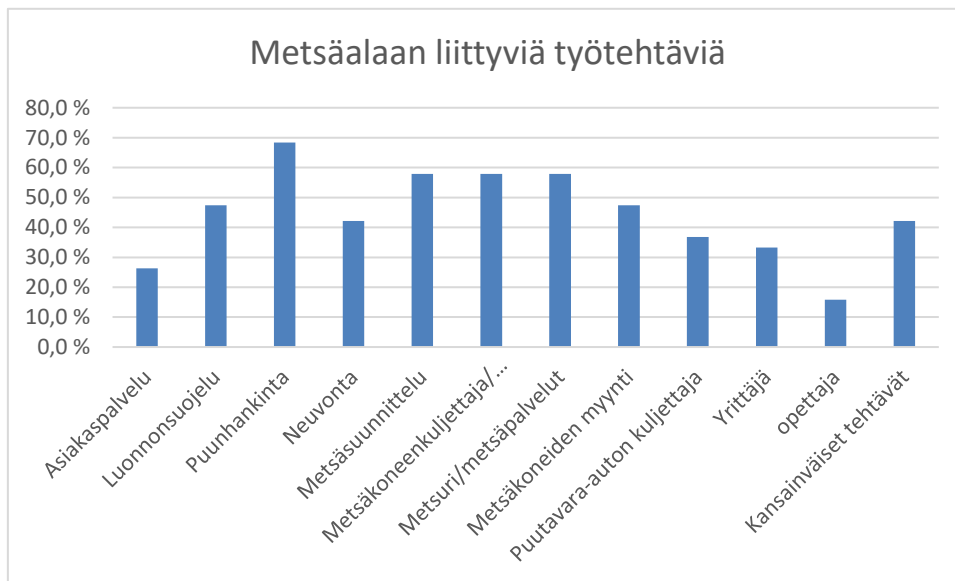

Kyselyn perusteella vastanneista 60 % osasi nimetä metsäalan työnantajia ja 40 % ei. Lukion opinto-ohjaajista 35 % ja peruskoulujen opinto-ohjaajista 44 % ei tiennyt metsäalan työnantajia pääkaupunkiseudulla.

Lukion opinto-ohjaajille tutuimmat työnantajat olivat Stora-Enso, UPM ja Metsähallitus. Lisäksi mainittiin Metsä Group, Metsäteollisuus ry, Metso Outotec ja Metsä Wood. Peruskoulujen opinto-ohjaajat tunsivat parhaiten Stora-Enson, UPM:n ja Metsä Groupin. Lisäksi yksittäisiä mainintoja saivat Wersowood, Harvestia, Metsähallitus, MHY, Neova ja Metsäforest. Yksi opinto-ohjaaja oli vastannut ”joku yhdistys”.

Metsäalan työtehtävien tietämystä selvitettiin monivalintatehtävällä, jossa työtehtävän vastaavuuden arviointi suoritettiin 5-portaisella asteikolla ”paljon” – ”ei ollenkaan”. Eniten mainittiin puunhankinta (68 % vastaajista), toiseksi eniten mainittiin metsäsuunnittelu, metsäkoneenkuljettaja ja metsuri/metsäpalveluidentuottaja (60 % vastaajista), kolmanneksi eniten mainittiin luonnonsuojelu ja metsäkoneiden myynti (47 % vastaajista) ja neljänneksi mainittiin asiakaspalvelu (26 % vastaajista). Vähiten mainittiin metsäalan työtehtäviin liittyväksi opettamisen (16 % vastaajista), kuten taulukosta 3 ilmenee.

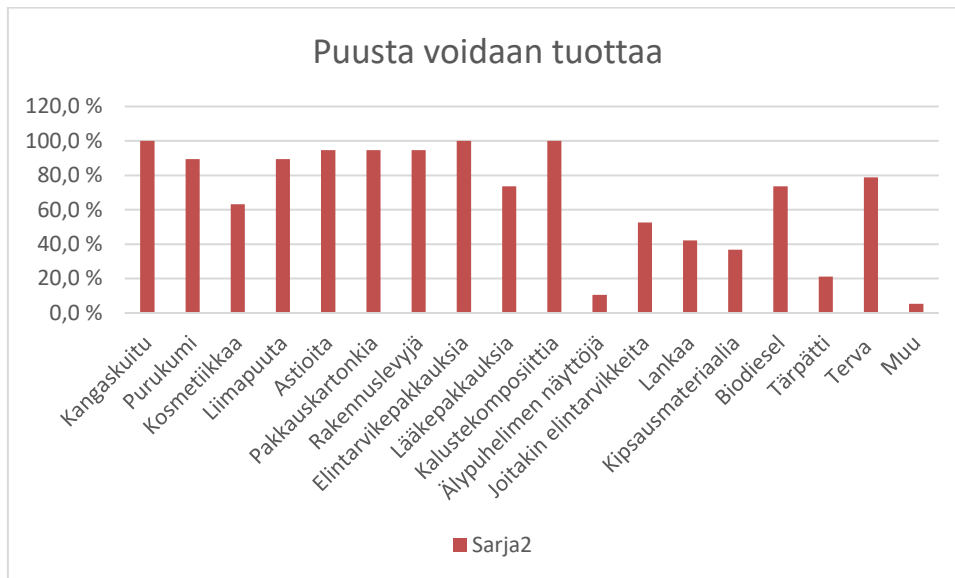
Taulukko 3. Metsäalaan liittyvät työtehtävät

Kyselyssä selvitettiin myös opinto-ohjaajien tietoa puun eri käyttötarkoituksista. Kysymykselläni halusin saada selville, miten paljon heillä on tietoa metsäalaan liittyvistä tuotteista.

Kaikki (100 % vastaajista) tiesivät kangaskuidun, elintarvikepakkaukset ja kalustekomposiitin olevan puuperäisiä. Lähes kaikki (94,7 % vastaajista) nimesivät astiat, pakkauskartongin ja rakennuslevyt, hieman heikommin (89,5 % vastaajista) tunnettiin purukumin ja liimapuun valmistuksen puusta. Tervan nimesi 78,9 % vastaajista, lääkepakkaukset 73,7 % , kosmetiikan 63,2 % , joitakin elintarvikkeita 52,6 % vastaajista, langan 42,1 % vastaajista, kipsausmateriaalin 36,8 % vastaajista, tärpätin 21,1 % vastaajista. Mahdollisuuden valmistaa älypuhelimien näyttöjä puuperäisestä aineesta tiesi vain 10,5 % vastaajista. Taulukosta 4 voidaan havaita opinto-ohjaajien metsäalan tuotteiden tietämystä.

Taulukko 4. Puusta saatavia tuotteita

Lukion ja peruskoulun opinto-ohjaajista 88,9 prosenttia vastasi myönteisesti kysyttäessä, olisiko oppilaitoksissa mahdollista lisätä metsäalan koulutusohjelmien esittelyjä. Osalla kouluista oli ”Mahdollisuuksien metsä”- ja ”Metsälähtettiläs”- yhteistyötä (metsäalan yrityksistä esittelijä), jolloin ei nähty tarvetta lisätä esittelyjä.

Opinto-ohjaajilta kysyttiin, miten ohjauksen ja metsätalouden koulutuksen yhteistyötä voitaisiin tiivistää. Eniten toivottiin yhteistyön lisäämistä lähettämällä opinto-ohjaajille ajanmukaista tietoa sähköpostilla ja videolinkeillä. Tämän vaihtoehdon oli maininnut 68,4 prosenttia vastaajista.

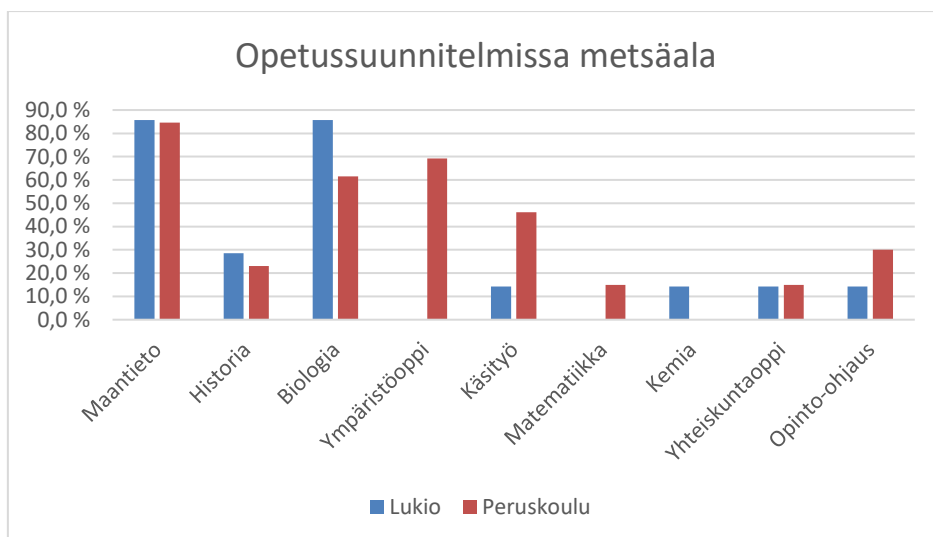
5.3 Metsäalan näkyvyys opetussuunnitelmissa

Tutkimuksessa selvitettiin, minkä oppiaineiden opetussuunnitelmissa metsäala näkyy. Opinto-ohjaajien mielestä eniten näkyi maantieteen (89,5 % vastauksista), biologian (73,7 % vastauksista), ympäristöopin (47,4 % vastauksista) ja käsityön (36,8% vastauksista) opetussuunnitelmissa. Noin kolmasosa vastaajista ehdotti myös historiaa, matematiikkaa vain 10% vastaajista ja osa opinto-ohjaajista mainitsivat omana vaihtoehtonaan yhteiskuntaopin ja opinto-ohjauksen.

Lukion opinto-ohjaajien vastauksissa maantiedon ja biologian osuus oli yhtä suuri (85,7% vastaajista), mutta historia (28,5% vastaajista), käsityö, kemia ja opinto-ohjaus (14,3% vastaajista) saivat vain vähän mainintoja.

Peruskoulun opinto-ohjaajien vastauksissa eniten mainintoja sai maantieto (84,6% vastaajista), toiseksi ympäristöopin (69,2% vastaajista) ja kolmanneksi biologian (61,5% vastaajista) ja neljänneksi käsityön (46,1% vastaajista). Opinto-ohjauksen opetussuunnitelmassa metsäalan näkyvyys oli 30% mielestä vastanneista. Historian mainitsi 23% vastanneista. Vähiten mainittiin yhteiskuntaopin ja matematiikan opetussuunnitelmat, jotka mainitsi 15% vastanneista. Taulukossa 5 on havainnollistettu lukion ja perusopetuksen opinto-ohjaajien näkemysten erot.

Taulukko 5. Metsäalan näkyvyys eri aineiden opetussuunnitelmissa.

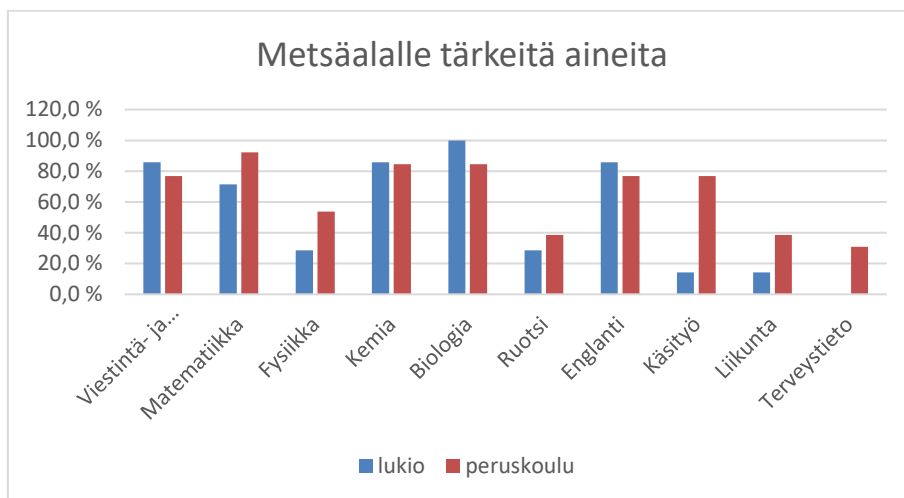
5.4 Opintojen ohjaus

Tutkimuksessa selvitettiin, mitkä oppiaineet opinto-ohjaajat mielsivät tärkeimmiksi metsäalan koulutukseen hakeutumisessa. Peruskoulussa tärkeimmäksi koettiin matematiikan (94,7% vastaajista), biologian ja kemian (84,6% vastaajista), äidinkielen, englannin ja

käsityön (76,9 % vastaajista), fysiikan (53,8 % vastaajista), ruotsin ja liikunnan (38,5 % vastaajista) sekä terveystiedon 30,8 % vastaajista.

Lukion opinto-ohjaajien vastauksissa biologian vastasi (100 % vastaajista), seuraavaksi eniten mainintoja saivat äidinkieli, kemia ja englanti (85,7 % vastaajista), matematiikkaa piti tärkeänä (71,4 % vastaajista), fysiikka ja ruotsi (28,6 % vastaajista), käsityö ja liikunta (14,3 % vastaajista), terveystietoa ei kukaan vastannut. Taulukossa 6.

Taulukko 6. Opinto-ohjaajien mielestä tarpeelliset aineet

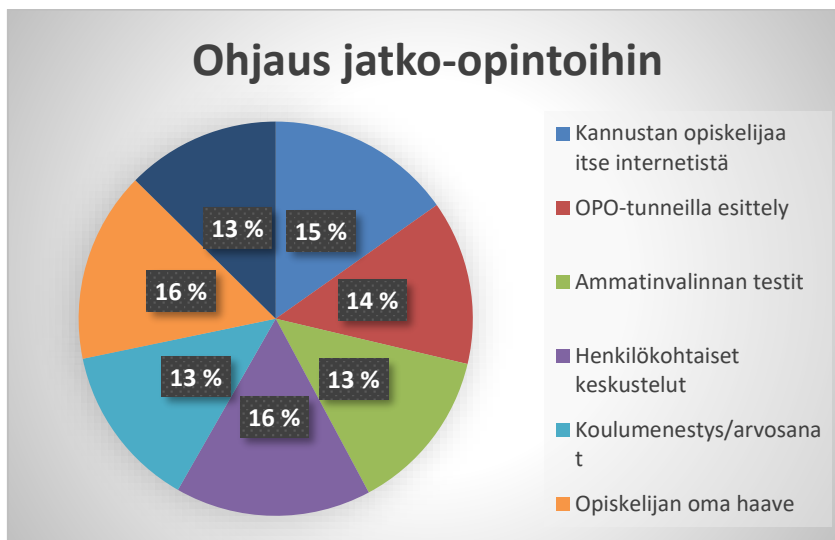

Tutkimuksella haluttiin myös selvittää opinto-ohjaajien resursseja ja sitä, kuinka paljon lukioissa on varattu aikaa oppilaan ohjaukseen eri vuosiluokilla. Vastausten vaihteluväli oli yhdestä tunnista 38 tuntiin vuodessa. Keskimääräisesti opinto-ohjauksen tunteja vaikuttaisi olevan lukioissa noin kymmenen tuntia vuodessa ja peruskoulussa kaksikymmentä tuntia vuodessa. 67% vastaajista piti 2. vuosikurssin opiskelijoita parhaimpana kohderyhmänä ja kolmannen vuosikurssin opiskelijoita piti 29% vastaajista parhaimpana.

Opinto-ohjaajien keinoja ohjata opiskelijaa tämän haluamalle alalle ammattiopistoon, ammattikorkeakouluun tai yliopistoon selvitettiin kysymyksellä 12, jossa vastaajia pyydettiin laittamaan kyselylomakkeella annetut vaihtoehdot tärkeysjärjestykseen. Vaihtelua näissä vastauksissa oli melko paljon, mutta kolme tärkeintä ohjauskeinoa erottuivat selkeästi muista. Tärkeimmiksi tavoiksi vastattiin ohjaus opiskelijan kiinnostuksen mukaan ja henkilökohtaiset keskustelut opiskelijan kanssa (16% vastaajista), seuraavaksi eniten

opiskelijaa kannustetaan itse ottamaan selvää eri aloista (15% vastaajista). Opinto-ohjaustunnit sijoittuivat vasta neljännelle sijalle (14% vastaajista). Opiskelijan koulumenestys ja ammatinvalinnantestit (13% vastaajista). ”Muulla tavoin” -kohdassa keinoiksi oppilaan ohjaamiseen mainittiin vierailut oppilaitoksiin ja koulutusalojen esittelyt sekä tutustuminen oppilaitosten tarjontaan. Taulukossa 7 havainnollistetaan eri ohjausmenetelmien käyttöä opinto-ohjauksessa.

Taulukko 7. Ohjaus jatko-opintoihin

Opinto-ohjauksen materiaalin riittävyyttä kysyttiin kyllä tai ei kysymyksellä, jossa ei - vastanneet pystyivät vielä kertomaan, mitä tarvitsisivat. Lukion opinto-ohjaajista 85% vastaajista oli sitä mieltä, että materiaalia on riittävästi ja 15% kaipasi yhtenäistä internetsivustoa materiaaleille. Perusopetuksen vastaajista 45% vastasi materiaalia olevan riittävästi ja 55% vastasi, ettei ole. Ei- vastanneista muutama oli kuitenkin kirjoittanut vapaakenttäosioon, että toivoi laajempaa videomateriaalia, hakukoneessa TOP 10 materiaaleja, lyhyitä informatiivisia ja käytännön työnäytöksiä.

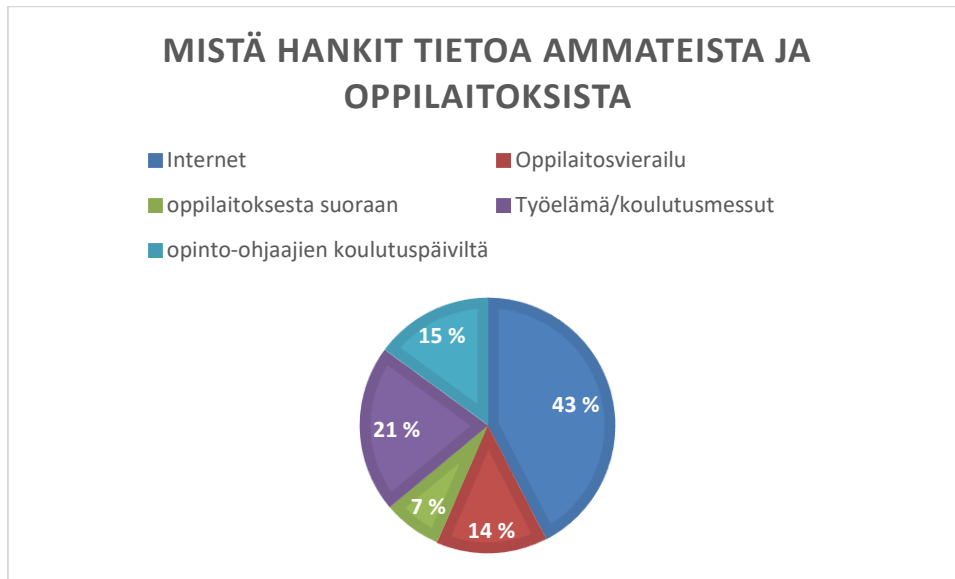
Opiskelijoiden TET-harjoittelua tai tutustumista metsäalan yrityksissä kartoitettiin kyllä tai ei kysymyksellä. Vastanneista kenelläkään ei ollut opiskelijoita ollut tutustumassa metsäalaan. Yhdellä vastaajista oli kauan sitten ollut opiskelija ”Ison firman konttorilla” ja ”puualan varastolla”.

5.5 Metsäalan näkyvyys ja yhteistyö koulujen kanssa

Tärkeimmät metsäalan tietolähteet opinto-ohjaajille olivat internet (100 % vastaajista), metsäalan oppilaitosten järjestämät esittelyt (52,6 % vastaajista) ja uutiset (68,4 % vastaajista). Taulukossa 8 näkyy ohjauksen tiedonhaun menetelmien erot.

Taulukko 8. Mistä saa tietoa metsäalasta

Oppilasryhmien tekemiä tutustumisvierailuita eri aloille kartoitin kysymällä, mihin paikkoihin vierailuja tehdään. Vaihtoehtoina olivat TE- toimisto, oppilaitokset avoimien ovien päivinä, oppilaitokset muulloin, yritykset, messut ja muut tapahtumat. Kysymykseen jätti vastaamatta peruskoulujen opinto-ohjaajista 70% ja lukion opinto-ohjaajista 43%. Vastaajien vähäisestä määrästä vastattiin tärkeimmäksi oppilaitosvierailut ja messut. Vierailut yrityksiin ja järjestöihin oli toteutuneet vain yhdellä lukion ja kahdella peruskoulun opinto-ohjaajalla. Yhdestä peruskoulusta oli järjestetty tilaisuus vierailulla TE-toimistossa..

6 Johtopäätökset

Kyselylomakkeen teko aloitettiin tammikuussa 2022. Kyselylomakkeen kysymykset ja ulkoasu onnistuivat hyvin ja kysymyksille löydettiin sopiva muotoilu. Joitakin kysymyksiä olisi voinut muotoilla toisin, esimerkiksi monivalintatehtävissä vastausten määrää olisi voinut rajoittaa esimerkiksi kolmeen tai vain laittaa tärkeysjärjestykseen annetut vaihtoehdot. Näin tärkeimmät vaihtoehtojen erot olisivat tulleet paremmin esiin ja eri vaihtoehtojen erot olisivat korostuneet selvemmin. Nyt vastausten määrää ei oltu rajoitettu millään tavalla.

Monivalintatehtävistä olisi saanut selkeämpiä, jos Webropolin kysymysmalleja olisi voinut muokata tai niitä olisi ollut enemmän ja olisi saanut koulutusta ohjelman käyttöön. Kysymykset, joissa vastaukset pyydettiin laittamaan tärkeysjärjestykseen, aiheuttivat eniten epäselvyyttä vastaajien keskuudessa. Vastaajan kommentti olikin ”Sivun 3 alun kysymysten asteikko oli epäselvä. En tiedä vastasinko oikein (1=paljon 5=vähän). Hyvä kysely, koska herätti miettimään metsäalan koulutuksia ja ammatteja, joista tarvitsisin selkeästi enemmän tietoa”

Opinnäytetyön viitekehyksen tiedonhankinta oli antoisaa mutta haasteellista. Tietoa löytyi melko helposti ja tietolähteitä oli paljon, mutta tiedon ajantasaisuutta oli varsinkin koulutuksen ja työllistymisen osalta vaikea varmistaa. Opinnäytetyöhön valittiin mahdollisimman luotettavat lähteet. Koulutusjärjestelmästä ja työllistymisestä on hyvin tieteellistä tutkimusaineistoa, ja myös metsäalalta löytyi tieteellistä tutkimusta esimerkiksi nuorten mielikuvista ja asenteista metsäalaa kohtaan. Tutkittua tietoa metsäalaan liittyvistä nuorille harrastustoimintaa järjestävistä tahoista ja pääkaupunkiseudun metsäalan toimijoista ei löytänyt. Internetistä kerättiin tietoa pääkaupunkiseudulla toimivista metsäalaan liittyvistä toimijoista. Tietomäärän tiivistäminen tähän opinnäytetyöhön oli haastavaa, mutta olennaisimmat asiat aiheesta saatiin esille. Kyselytutkimuksen viitekehykseen otettiin nuorille metsäalaan liittyvää harrastustoimintaa järjestävistä tahoista suurimmat järjestöt. Niiden jäsenmäärästä voi päätellä, että pääkaupunkiseudulla on yli 9 000 nuorta, jolle voisi suunnata koulutusmarkkinointia metsäalan oppilaitoksiin. Myös työharjoittelun sekä työpaikkojen ja oppilaitosten yhteistyön lisäämiselle olisi tarvetta.

Yksi peruskoulun opinto-ohjaajista ilmoitti, ettei saa kyselyä auki, joten on mahdollista, että kaikilla kysely ei ole avautunut. Tästä yhteydessä oltiin tekniseen tukeen ja ohjaavaan opettajaan, joka sai itse kyselyn auki ongelmitta. Uuteen saatekirjeeseen laitettiin pyyntö ilmoittaa, mikäli kysely ei avaudu, mutta ilmoituksia ei tullut. Vastausprosenttiin vaikutti mahdollisesti myös kyselyn toteuttamisen aikaan osunut kevään yhteishaut toisen asteen- ja korkeakoulukoulutuksiin. Kyselyn vastausprosentti oli hyvä kyselyn teknisistä ongelmista huolimatta, ja vastauksista saatiin hyvin analysoitua opinto-ohjaajien tietämys metsäalasta.

Kyselyn tulosten perusteella havaittiin, että opinto-ohjaajien metsäalan kokonaisuuden tuntemuksessa oli puutteita. Henkilökohtaisesti vastaajat arvostivat eniten perinteisiä puunkäyttömuotoja, kuten puurakennuksia ja -kalusteita sekä paperia ja kartonkia sekä terva, mutta muutamassa vastauksessa tulivat esiin myös uudet innovaatiot puukomposiitti, kangaskuitu ja biodiesel. Uusista tuotteista elintarvikepakkaukset sekä rakentamiseen liittyvät kalustekomposiitti ja liimapuu tunnistettiin hyvin puutuotteiksi. Uudemmissa innovaatioista kangaskuitu oli tuttu kaikille vastaajille, mutta vain harvalle älypuhelimien näytöt. Vastoin ennako-odotuksia perinteisistä tuotteista heikoimmin tunnettiin tärpätti.

Metsäalan toimijoista he tiesivät suurimpia metsäteollisuusyrityksiä ja Metsähallituksen, osa tiesi muiden paikkakuntien metsäalan yrityksiä, kolmella vastaajalla oli perittyä metsää ja kokemusta metsänhoidosta. Tämä kuvastaa sitä, että vastaajajoukosta vain pieni osa seuraa metsäalan tapahtumia. Suurimmalle osalle opinto-ohjaajia metsäala ei ohjauksessa tule esille, koska yhteistyötä alan toimijoiden kanssa ei ole. Opiskelijoista kukaan ei ollut lähiaikoina mennyt TET-harjoitteluun tai tutustumiskäynnille metsäalan yritykseen. Yhteistyöhön metsäalan kanssa oltiin kyllä valmiita, ja myös vierailijoita haluttiin ottaa vastaan. Lukion opinto-ohjaajista yhdellä oli aiemmin ollut yhteistyötä Metsähallituksen kanssa, muttei enää. Peruskouluista yhteen kouluun oli tulossa Metsälähettiläs ja toinen peruskoulu teki yhteistyötä Mahdollisuuksien metsä yhteistyöllä.

Metsäalan koulutusta tarjoavien oppilaitosten sijainti oli suurimmalla osalla vastaajista heikosti tiedossa, vain yliopistotutkinnon suorittamisen mahdollisuudesta Helsingissä tiesivät lähes kaikki vastaajat. Tästä voi päätellä, että lukion opinto-ohjaajat ovat melko heikosti tietoisia metsäalan perustutkinnoista ja ammattikorkeakouluista, mutta yliopisto sen sijaan tunnetaan hyvin. Hajontaa ja vääriä vastauksia on voinut aiheuttaa viime vuosien metsäalan koulutusohjelmien lakkauttamiset ja oppilaitosten yhdistämiset. Metsäalan ja oppilaitosten välisestä yhteistyön lisäämistä pitäisi painottaa peruskouluihin ja yhteistyölle näyttäisi olevan tarvetta molempiin koulutusasteisiin.

Käsitys metsäalan tehtävistä oli osittain vanhanaikaista ja metsäammattien monipuolisuutta ei kyselyn perusteella tiedostettu. Metsäalan imagon kannalta olisi tärkeä lisätä opinto-ohjaajille suunnattua tiedotusta. Metsäalaan liittyvistä muista ammattialoista tärkeimpinä pidettiin logistiikka- ja rakennusala sekä kaupallista alaa. Yllättäen myös metalli- ja koneiteollisuuden merkitys metsäalalle jäi keskiarvona melko alhaiseksi, vaikka juuri metsäteollisuus on vaikuttanut metalli- ja konepajateollisuuden kehitykseen Suomessa. Monien alojen uusien tekniikoiden ja menetelmien liittymistä metsäalaan ei ollut tiedostettu. Kuitenkin Opetushallituksen vuonna 2019 tuottamassa Osaamisrakenne 2035 raportissa mainitaan luovuuden, digitaitojen, GPS- sekä paikkatietojen ja kasvava merkitys (Osaamistarveraportti 2035, 2019)

Metsätaloudella on vaikutusta moneen muuhun ammattialaan ja tätä olisi syytä tuoda enemmän esille opinto-ohjaajille metsätalouden markkinoinnissa. Tärkeimmiksi seikoiksi,

joita opinto-ohjaajat haluaisivat tuoda esiin sekä lukiolaisille että peruskoululaisille, mainittiin metsäalan työllistymismahdollisuudet. Lisäksi metsäalan ilmastonmuutosmonipuolisuus ja metsätalouden monipuoliset työtehtävät olivat asioita, joista tarvittaisiin tietoa. Opinto-ohjaajista kaikki olivat kiinnostuneita saamaan lisää tietoa metsäalasta.

Metsäalan ja oppilaitosten välistä yhteistyötä haluttiin siis lisätä. Avoimissa kysymyksissä ehdotettiin lisäämään opinto-ohjaajille ajanmukaista tietoa sähköpostilla ja esimerkiksi videoyhteyksillä. Näin fyysiset esittelyt eivät olisi ainoa vaihtoehto, ja ne olisivat mahdollisesti myös helpommin järjestettävissä peruskouluissa ja lukiossa. Eräässä ehdotuksessa pyydettiin metsäalan oppilaitoksia ja yrityksiä laatimaan alasta esittelypaketti, jonka voisi jakaa opiskelijoille. Opinto-ohjaajat kaipasivat oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä, koska suurelle osalle heistä metsäala oli vaikeaa opinto-ohjata, sillä kaupungissa asuvilla nuorilla ei välttämättä ole sidettä metsäalaan kaveripiirin tai perheen kautta.

Metsäalalle ohjauksen tueksi tarvittavaa metsäalaan liittyvää opetusta opetussuunnitelmissa ei juuri ilmennyt, vaan se jää pitkälti aineopettajan oman metsäsuhteen ja tietämyksen varaan. Tähän on mahdollisesti vaikuttanut opetussuunnitelmien uudistukset 2000-luvulla, kun aiemmin metsäala oli enemmän esillä peruskoulun opetussuunnitelmissa. Metsäala oli ennen "Nokian aikaa" enemmän esillä julkisuudessa merkittävimpana tekijänä kansantaloudellisesti, koulussakin opetettiin että "Suomi elää metsästä" ja teknisissä kädentaidoissa puutyöt olivat suuri osa opetusta. Opinto-ohjaajille tekemäni kyselyn perusteella perusopetuksessa metsäala näkyi maantiedossa, ympäristöopissa ja biologiassa parhaiten eniten, kun taas lukion opetussuunnitelmissa oli metsäala esillä maantiedossa ja biologiassa. Perusopetuksen opinto-ohjaajista vähän alle puolet nimesi käsityön ja lukion opinto-ohjaajat taas historian. Nämä vastaajien väliset erot johtunevat koulutuksien erilaisista oppiainesisällöistä.

Opinto-ohjaajat mieltävät metsäalaan tärkeimmät aineet eri lailla perusopetuksessa ja lukioissa. Perusopetuksessa matematiikka on lähes kaikkien opinto-ohjaajien mielestä metsäalalle haettaessa tärkein, kun taas lukion opinto-ohjaajien mielestä biologia. Perusopetuksessa korostuu matematiikka, biologia, kemia ja äidinkieli sekä käsityö, mutta lukioissa biologia, kemia, äidinkieli ja englanti sekä matematiikka. Tähän voisi vaikuttaa opinto-ohjauksen jatko-opintoihin hakeutuminen, jossa perusopetuksessa metsäalalla ammattioppilaitokset mielletään enemmän jatko-opintokohteina, jolloin matematiikkaa, biologiaa ja käsityötä pidetään tärkeämpänä kuin lukiossa, josta hakeudutaan korkeakouluihin jatko-opintoihin, joissa biologian, matematiikan ja kielten merkitys on tärkeämpi. Ammatilliseen koulutukseen peruskouluista hakeutuville "taitoaineet" ovatkin pistearvoltaan tärkeimmät.

Internet oli opinto-ohjaajien tärkein tiedonlähde, ja sinne toivottiinkin enemmän ohjauksellista materiaalia selkeinä kokonaisuuksina, esimerkiksi selkeitä ammattia kuvaavia

videomateriaaleja, työnäytöksiä ja koulutusesittelyjä sekä videoesittelyitä esimerkiksi Zoom - tai Teams -yhteydellä. Metsäalan yritysten ja koulujen toivottiin luovan yhteistyönä uusia markkinointimateriaaleja, kuten videoita ja esitteitä, jaettavaksi kouluihin. Kyselyn perusteella peruskouluissa materiaalin tarve on suurin. Internetin ylivoimaista merkitystä tietolähteenä korostaa tiedon helppo, ajasta riippumaton saatavuus. Uutisia luetaan myös yhä enemmän tietokoneen tai puhelimen välityksellä. Noin viidennes vastaajista sai metsäalan tietoa myös ystävältä tai tuttavalta sekä metsäalan lehdistä.

Erityisen arvokasta tietoa kyselytutkimuksella saatiin lukioiden opinto-ohjaajien käytössä olevista resursseista opinto-ohjaukseen. Tutkimuksessa selvisi, että opinto-ohjaajilla on melko vähän käytössä tunteja eri ammattien ja alojen läpi käymiseen. Opiskelijat joutuvatkin paljon oma-aloitteisesti etsimään tietoa jatko-opiskelupaikoista. Peruskouluissa on enemmän ohjaustunteja käytössä, mutta ohjaus painottuu enemmän kaikkien alojen esittelyihin ja henkilökohtaisiin keskusteluihin. Kyselyn perusteella vastaukset hajosivat todella paljon, koska lukiossa tehdään ohjausta eri tavoin kuin peruskoulussa. Metsäalan työpaikoilla ei kyselyn perusteella ole ollut opiskelijoita työharjoittelussa, eikä metsäalaa selvästi tunneta pääkaupunkiseudun työharjoittelupaikkojen kohteena.

Metsäalan koulutusta tarjoavien oppilaitosten avoimien ovien päivät olivat tärkein vierailukohde. Tähän vaikuttaa todennäköisesti se, että avoimien ovien päivänä opiskelijat pääsevät tutustumaan oppilaitoksen koko koulutustarjontaan. Kyselystä voi päätellä, että lukiossa on varattu aikaa tällaisiin vierailuihin rajallisesti. Suurin osa opinto-ohjaajista oli sitä mieltä, että lukion toinen vuosikurssi ja peruskoulussa jo seitsemäsluokka olisivat paras kohderyhmä oppilaitosvierailulle, koska kolmannen vuosikurssin ja peruskoulun yläluokkien 8 ja 9 luokkien valinnaisainevalinnat sekä monet lukion kolmannella ja peruskoulun yhdeksännellä luokalla ovat usein jo tehneet päätöksen jatko-opiskeluistaan. Kyselyn perusteella peruskouluissa on suuri tarve oppilaitosvierailuille. Parhaimmaksi vaihtoehdoksi opinto-ohjaajat nimesivät yhteisesittelyt ja näistä alanopiskelijan ja alalla työskentelevän yhteisesittelyyn. Myös muut yhteisesittelyt olivat hyviä vaihtoehtoja, kuten opinto-ohjaaja ja alan opiskelija yhdessä tai aineen opiskelija tai alalla työskentelevä henkilö yksin.

Opinnäytetyön tilaaja sai tämän kyselytutkimuksen tuloksista tarvitsemaansa tietoa siitä miten metsäala näkyy opinto-ohjauksessa ja miten metsäalaa esitellään oppilaille. Lisäksi kyselytutkimuksen avulla saatiin kartoitettua opinto-ohjaajien metsiin liittyvää tietämystä sekä suuntaviivoja metsäalan markkinoinnin toteuttamiseen peruskouluissa ja lukioissa. Tutkimustuloksista saadun tiedon perusteella onkin suunnitteilla rinnakkaishanke, jonka tarkoituksena on selvittää vastaavalla tavalla opinto-ohjaajien metsätietoutta ja materiaalitarvetta toisella paikkakunnalla. Lisäksi opinto-ohjaajilta saadun palautteen perusteella voitaisiin suunnitella ja toteuttaa uusia metsäalan tiedotusmateriaaleja opiskelijoille. Opinto-ohjaajien antaman palautteen avulla voidaan muokata myös metsäalan tulevien esittelyjen asiasisältöä. Myös opinto-ohjaajien yhteydet metsäalalle tarvitsevat kehittämistä.

Tutkimuksen tueksi osallistuttiin myös Suomen metsäyhdistyksen 31.3.2022 järjestämään ”Olemmeko samassa metsässä” -keskustelufoorumiin, jossa keskusteltiin metsäalan koulutuksen tulevaisuudesta ja esiteltiin tutkija Riitta Kilpeläisen tutkimustyötä ”Metsäalan koulutusvalintaan vaikuttavat tekijät”. Keskustelun yhteenvedossa tuli esille samoja asioita, kuin opinto-ohjaajille tehdyssä kyselyssä. Pääkaupunkiseudulla on kyllä nuoria, joista voitaisiin saada metsäalalle hakijoita, mutta varsinkin ammattioppilaitokset ja ammattikorkeakoulut sijaitsevat kaukana mahdollisista hakijoista. Kyselyn perusteella palautteessa tuli esiin pääkaupunkiseudun opiskelijoiden korkea kynnys lähteä kauas opiskelemaan, varsinkin jos kulkuyhteydet ovat heikot. Tässä suora lainaus vastaajalta ”Pk-seudulla metsäalan koulutus on 15-16- vuotiaalle hankala tavoittaa, vaikka matkaa Rajamäelle onkin vain 45km. Julkiset yhteydet ovat melko heikot ja matka kestää suht kauan. Etäisyys ja sujuva liikkuminen ovat nuorille erittäin merkitseviä kun tekevät valintojaan.”

Tutkimustulosten perusteella Vantaan peruskoulujen- ja lukioiden opinto-ohjaajien asennetta metsäalaa kohtaan pidettiin pääsääntöisesti myönteisenä, vaikka yhteistyötä alan toimijoiden ja koulutusten kanssa ei ollutkaan. Suurimmalle osalle vastaajista virkistyskäyttö ja metsäluonnon monimuotoisuus olivat tärkeitä, ja osa vastaajista arveli luonnonsuojelua sisältyvän myös metsäalantööhön. Vastaajat kokivat myös puun tärkeänä uusiutuvana luonnonvarana ja arvostivat puurakentamista ja -sisustamista.

Palautteessa ja kehitysideoissa saatiin hyvää kritiikkiä kysymyksistä. Myönteistä oli, että palautteiden mukaan opinto-ohjaajien mielenkiinto metsäalaa kohtaan oli lisääntynyt kyselyn ansiosta.

7 Pohdinta

Opinto-ohjaajille on haastavaa markkinoida metsäalaa Vantaan kaltaisessa suuressa kaupungissa. Metsäalan koulutus ei ole juurikaan esillä julkisuudessa ja lisäksi opiskelijoilla on paljon valinnan varaa valita muiden alojen opiskelupaikka läheltä omaa asuinpaikkaa. Metsänhoidon ja puunkorjuun työpaikat ja koulut sen sijaan ovat kaukana pääkaupunkiseudulta. Toisaalta Covid-19 -pandemia, mielenterveyden ja hyvinvoinnin arvostaminen sekä kotimaanmatkailun suosio ovat lisänneet luonnossa liikkumista ja virkistyspalveluita. Kotimaanmatkailun lisäksi nuorten kiinnostus luontoa kohtaan on kasvanut ilmastonmuutokseen liittyvän uutisoinnin myötä. Uutisoinnissa ja keskusteluissa on myös ollut esillä energian hinnan yllättävä nousu ja ulkomaisen energian saatavuuden epävarmuus, jotka ovat nostaneet esille omavaraisen energiantuotannon uusiutuvilla raaka-aineilla. Nämä edellä mainitut asiat kiinnostavat myös kaupungissa asuvia nuoria, jotka ovat huolestuneita tulevaisuudesta ja kokevat ekologisen tuotannon ja omavaraisuuden merkityksen kasvaneen.

Olen tyytyväinen kokonaisuuteen sekä viitekehysten että kyselyn teon onnistumisen osalta, analysointi viivästyi teknisten haasteiden ja kirjoittamisen aikapulan vuoksi. Keräsin aineistoa paljon Internetistä, mutta ilmastonmuutoksen, Covid-19 -pandemian ja geopoliittisen sodan vuoksi nopeasti muuttuva tieto ja ennusteet vaikeuttivat tutkitun tiedon käyttöä. Sain kuitenkin pidettyä kiinni niin omista kuin hankkeenkin asettamista aikarajoista.

Viitekehysten sisällön suunnittelu vei paljon aikaa. Saatuaani lokakuussa 2021 aiheeni hyväksytyksi aloin tekemään viitekehystä sekä suunnittelemaan kysymyksiä. Sisällön aihealueet muuttuivat melko nopeasti ja työn kirjoittaminen eteni hitaasti, ja aioin luovuttaa monta kertaa. Suunniteltua otsikointia ja väliotsikoita piti muuttaa ja yhdistellä kirjoitustyön puolivälissä sekä lopussa, jotta sisällysluettelosta saatiin looginen. Lisätyötä kyselyn tulosten analysoimisessa aiheuttivat erityisesti avoimet kysymykset, vaikka ne olivatkin opinnäytetyöni kannalta tärkeitä.

Analysoin vastauksia ja kirjoitin opinnäytetyötäni HAMK opinto-ohjaaja- ja metsätalousinsinööri (AMK)-koulutusten ohessa noin sata tuntisten opettajan ja nuorisokotiohjaajan työviikkojen ohella.

Opinnäytetyön tekeminen on ollut kokonaisuudessaan mielenkiintoinen ja melko haastava tehtävä, sillä edellisestä opinnäytetyöstäni opettajakoulutuksessa on kulunut jo seitsemän vuotta ja metsäopiston opinnoistani kaksikymmentäyhdeksän vuotta. Itse kirjoitustyö oli minulle vaikeaa luki- ja keskittymisvaikeuden vuoksi. Koen kuitenkin kehittyneeni näissä asioissa, samoin kuin tiedonhaun oppimisessa, vaikka opettajana teenkin sitä päivittäin.

Lähteet

Ahokas, Honkatukia & Marttila (2010, 37–39.) Haettu 29.11.2021

<https://www.doria.fi/handle/10024/148692>

Espoon kaupunki (n.d.) Haettu 2.2.2022 <https://www.espoo.fi/fi/liikunta-ja-luonto/tietoa-luonnosta/espoo-metsien-ominaispiirteet>

Finlex (2020) Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Haettu 7.2.2022

<https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2020/20200173#idm45237815990816>

Finlex (2020) Oppivelvollisuuslaki. Haettu 11.2.2022

<https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2020/20201214>

Grönfors, M (2011) Laadullisen tutkimuksen kenttätömenetelmät. Haettu 12.12.2021

http://vilka.fi/books/Laadullisen_tutkimuksen.pdf

Haltia (n.d.) Haettu 3.2.2022 <https://haltia.com/>

Helsingin kaupunki (6.12.2019) Haettu 2.2.2022 <https://www.hel.fi/helsinki/fi/asuminen-ja-ymparisto/luonto-ja-viheralueet/hoito/metsien/>

Helsingin yliopisto (2022). Helsingin yliopistoon hakeneet kevään 2022 yhteishaussa. Haettu

2.4.2022. [https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2022-](https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2022-04/Yhteishaussa%20kandiohjelmiin%20hakeneet%20hakukohteittain%20ja%20tiedekunnittain%207.4.2022.pdf)

[04/Yhteishaussa%20kandiohjelmiin%20hakeneet%20hakukohteittain%20ja%20tiedekunnittain%207.4.2022.pdf](https://www.helsinki.fi/assets/drupal/2022-04/Yhteishaussa%20kandiohjelmiin%20hakeneet%20hakukohteittain%20ja%20tiedekunnittain%207.4.2022.pdf)

Hämeen ammattikorkeakoulu (2022). Metsäalan koulutusohjelma. Haettu 19.5.2022.

<https://www.hamk.fi/amk-tutkinto/metsatalous-metsatalousinsinööri-amk/>

Jahnukainen (2019) Opotunteja ja erityistä tukea: Ohjaus ja tuki koulutusjärjestelmässä s.2-22

Haettu 11.2.2022

https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/309904/Jahnukainen_M_Kivirauma_J_Laaksonen_L_M_Niemi_A_M_Varjo_J_Opotunteja_ja_erytyist_tukea.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Karppinen (2022) Haettu 24.2.2022 <https://www.metsalehti.fi/artikkelit/metsaalan-korkeakoulutus-vetaa-taas-2/#d92c7331>

Kiilakoski, T (2021) Haettu 16.1.2022 <https://tietoanuorista.fi/nuorisobarometri-2021-nuoret-uskovat-maailmanlaajuisten-ratkaisujen-loytymiseen-ymparistoongelmiin/>

Kilpeläinen, R ja Lautanen, E (2016) Metsäalan osaamistarpeiden ennakkohanke. Haettu 29.11.2021

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/177017_metsan_taustaselvitys_290516-1.pdf

Korhonen.J ynnä muut (2020) Haettu 29.11.2021

<https://metsatieteenaikakauskirja.fi/article/10327>

Koste,O (2020) Haettu 29.11.2021 [https://www.demoshelsinki.fi/wp-](https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2020/02/julkaisu--miksi-suomen-kaupungistuminen-jatkuu-.pdf)

[content/uploads/2020/02/julkaisu--miksi-suomen-kaupungistuminen-jatkuu-.pdf](https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2020/02/julkaisu--miksi-suomen-kaupungistuminen-jatkuu-.pdf)

Kärkkäinen,S (2021) Haettu 22.2.2022 <https://smy.fi/artikkeli/kylla-metsaretki-aina-yhden-karkkitedasvierailun-voittaa/>

Luontoliitto (2020) Haettu 7.2.2022 Toimintakertomus 2020

<http://www.luontoliitto.fi/luontoliitto/LuontoLiitonToimintakertomus2020v.15.4.20211.pdf>

Luontoliitto (n.d.)Toimintaryhmät. Haettu 7.2.2022

<http://www.luontoliitto.fi/toiminta/toimintaryhmat>

Maa- ja metsätalousministeriö (2014). Valtioneuvoston metsäpoliittinen selonteko 2050.

Haettu 8.3.2022.

<https://mmm.fi/documents/1410837/1504826/Mets%C3%A4poliittinen+selonteko+2050/8cf6fc1d-e5c3-464d-8817-a2dedfb12e58/Mets%C3%A4poliittinen+selonteko+2050.pdf>

Mahdollisuuksien metsä (n.d.) Mahdollisuuksien metsä kampanja. Haettu 20.4.2022

<https://www.mahdollisuuksienmetsa.fi/#bioEconomy>

- Manner, V (2021) Metsäkoulutus otti kantaa valtion koulutuspoliittisen selonteon 2040 luonnokseen. Haettu 8.3.2022 <http://www.xn--metskoulutus-jcb.fi/metsakoulutus-ry-otti-kantaa-valtioneuvoston-koulutuspoliittisen-selonteon-2040-luonnokseen/>
- Metsänhoitoyhdistys (n.d.) Haettu 3.2.2022 <https://www.mhy.fi/uusimaa>
- Metsäteho (n.d.) Haettu 3.2.2022 <https://www.metsateho.fi/yritysesittely/>
- Nuorten koulutus Helsingissä 2019 Haettu 24.3.2022 https://www.hel.fi/hel2/tietokeskus/julkaisut/pdf/19_12_19_Tilastoja_15_Maatta.pdf
- Opetushallinnon tietopalvelut (n.d.) Metsäalan uudet opiskelijat, opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet 2020. Haettu 8.3.2022 <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Tutkintoon%20johtavan%20ammattillisen%20koulutuksen%20uudet%20opiskelijat%20opiskelijat%20ja%20tutkinnot%20-%20Koulutusala.xlsb>
- Opetushallinnon tilastopalvelut (2021) Metsäalan opiskelijat 2021. Haettu 8.3.2022 <https://vipunen.fi/fi-fi/layouts/15/xlviewer.aspx?id=/fi-fi/Raportit/Koulutuksen%20yhteiset%20-%20aloittaneet%20opiskelijat%20tutkinnot%20-%20koulutussektori.xlsb>
- Opetushallitus (n.d.) Hyvän ohjauksen kriteerit. Haettu 9.2.2022 https://opintopolku.fi/wp/wp-content/uploads/2015/11/158918_hyvan_ohjauksen_kriteerit-1.pdf
- Opstushallitus (2015) Tehostettu henkilökohtainen opinto-ohjaus. Haettu 12.2.2022. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/TEHO%20oph.fi_.pdf
- Opetushallitus (2014, s.442) Opinto-ohjaus Haettu 12.2.2022 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Opetushallitus (2018, s.35) Osaamisen ja työllisyyden muutoksia. Haettu 29.11.2021 https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/tyollisyyden-ja-osaamisen-muutoksia-oeff-vaihe-iii-er1-luonnonvarat-elintarviketuotanto-ja-ymparisto_0.pdf

Opintopolku (2015) Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015: Opinto-ohjaus Haettu 8.2.2022 <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/lukio/1372910/oppiaine/1379875>

Opintopolku (2014) Perusopetuksen opetussuunnitelman eperusteet 2014: Opinto-ohjaus Haettu 9.2.2022

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/sisallot/605632?vlk=428782>

Opintopolku (n.d.) Perusopetuksen opetussuunnitelman eperusteet 2014. Vuosiluokat 7-9 Haettu 15.2.2022

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/sisallot/466340>

Osaamistarveraportti 2035 (2019 s.56, 118) Haettu 29.4.2022.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/osaamisrakenne_2035.pdf

Partio (2021) Haettu 5.2.2022 <https://www.partio.fi/suomen-partiolaiset/partiofaktat/partio-lukuina/>

Partio (2022) Haettu 5.2.2022 <https://www.partio.fi/event/sp-finnjamboree-kajo-2022/>

Partio (n.d.) Partio järjestö. Haettu 5.2.2022 <https://www.partio.fi/>

PTT (2022) Puumarkkinoilla kiireisiä vuosia-hakkuut nousevat ennätystasolle. Haettu 20.4.2022 <https://www.ptt.fi/ennusteet/metsaala.html>

Sandström (8/2020) Haettu 2.12.2021 <https://www.metsateho.fi/metsaalan-tyovoimatarve-paivitetyt-savotta-2025-laskelmat/>

Sandström ja Poikela (2016) Haettu 29.11.2021 <https://www.metsateho.fi/metsaalan-tyovoimatarve-kasvaa/?highlight=ammatillisen%20koulutuksen>

Sankelo (2008) Opettajien käsityksiä luonto- ja ympäristöalan oppimateriaaleista. Haettu 9.3.2022

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/8219/Sankelo.Terhi.pdf?sequence=2>

Suomen 4H-liitto (2021) Haettu 4.2.2022 <https://4h.fi/ajankohtaista/4h-jarjeston-vuosi-2021-lukuina/>

Suomen 4H-liitto (2022) Haettu 4.2.2022 <https://4h.fi/ajankohtaista/yli-tuhat-yhdeksaslukulaista-oppi-4h-jarjeston-koulukiertueella-metsien-merkityksesta-ilmastonmuutoksessa/>

Suomen metsäyhdistys (2020). Metsäalan oppilaitokset kartalla, etelä-Suomi. Haettu 7.2.2022 <https://smy.fi/metsa-puhuu/metsaalan-koulutus/#show-map>

Suomen metsäyhdistys (n.d.) Kouluvierailulle. Haettu 19.2.2022 https://smy.fi/opeta-opi/metsa_puhuu/kouluvierailulle/

Syvänen (22.5.2012) Haettu 17.1.2022 <https://yle.fi/uutiset/3-6106367>

Tilastokeskus (2018) Lukion 2021 päättävät Uusimaa. Haettu 8.3.2022 https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_opiskt/statfin_opiskt_pxt_135h.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus (2021) Peruskoulun 2021 päättäneet Uusimaa. Haettu 8.3.2022 https://pxweb2.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_opiskt/statfin_opiskt_pxt_133w.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskus(n.d.) Haettu 2.4.2022 https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_kou_opiskt_pop/statfin_opiskt_pxt_133w.px/table/tableViewLayout1/

Työ- ja elinkeinoministeriö (2.2.2017, s.43) Haettu 3.12.2021 https://tem.fi/documents/1410877/3570111/Energia-+ja+ilmastostrategian+TAUSTARAPORTTI_1.2.+2017.pdf/d745fe78-02ad-49ab-8fb7-7251107981f7

Uusi puu 2022) Haettu 23.2.2022 <https://www.uusipuu.fi/>

Uuvi (n.d.) Haettu 3.2.2022 <https://uuvi.fi/fi/kohde/kuusijarven-ulkoilualue/>

Valtioneuvosto (2021) Kohti saavutettavampaa korkeakoulutusta ja korkeakoulua. Haettu 7.2.2022 <https://www.metsalehti.fi/artikkelit/metsaalan-korkeakoulutus-vetaa-taas-2/#d92c7331>

Vame (2019) Haettu 5.2.2022 <https://vame.fi/samoajat-15-17-vuotiaat/>

Vantaan kaupunki (2022) Haettu 24.3.2022

<https://www.vantaa.fi/fi/ajankohtaista/uutinen/vantaan-toisen-asteen-oppilaitokset-kiinnostivat-kevaan-2022-yhteishaussa>

Vantaan kaupunki (n.d.) Haettu 2.2.2022 <https://www.vantaa.fi/fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto-ja-luonto/metsanhoito>

Vantaan luontokoulu (n.d.) <https://www.vantaanluontokoulu.fi/esittely/>

Vilka, H. (2014) Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet. Haettu 12.12.2021 <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

Liite 1: Saatekirje kyselytutkimukseen

Arvoisa opintojen ohjaaja,

Olen VALMA opettaja/opinto-ohjaaja Vantaan ammattiopistossa. Teen omiin metsäalan AMK opintoihin liittyen opinnäytetyönäni kyselytutkimusta, jolla selvitetään opinto-ohjaajien tietämystä ja käsityksiä metsäalasta, metsäalan ammateista ja koulutuksista. Lisäksi kyselyllä kartoitetaan koulujen opinto-ohjausta ja metsäalan esilletuloa opinto-ohjauksessa. Tutkimuksen tavoitteena on kartoittaa opinto-ohjaajien kiinnostusta metsäalaa kohtaan ja kehittää lukioiden/ peruskoulujen ja metsäalankoulutuksen sekä järjestöjen/yritysten yhteistyötä opinto-ohjauksessa sekä kartoittaa materiaalitarvetta ohjaukseen. Tutkimus rajataan Vantaan peruskoulujen ja Lukioiden opinto-ohjaajiin.

Opinnäytetyöni on osa Metsätalousinsinöörikoulutuksen opintoja, jossa ovat mukana Hämeen ammattikorkeakoulun lisäksi Suomen metsäyhdistys.

Kysely koostuu yleisistä kysymyksistä, opintojen ohjauksesta sekä metsäalaan liittyvistä kysymyksistä. Tietämyksenne ja käsityksenne metsäalasta ja metsäalankoulutuksista sekä yhteistyöstä metsäalan toimijoiden kanssa ovat ensiarvoisen tärkeitä tutkimuksen onnistumisen kannalta.

Pyydän teitä ystävällisesti täyttämään oheisen sähköisessä muodossa olevan kyselylomakkeen ja palauttamaan sen 02.03.2022 mennessä. Vastaamiseen menee aikaa noin 20 minuuttia. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti niin, ettei tuloksista voi päätellä vastaajan henkilöllisyyttä.

Yhteistietoni:

Perttu Sarala, puh. 0503145586 perttu.sarala@eduvantaa.fi

Liite 2: Kyselytutkimuksen kysymykset

YLEISET KYSYMYKSET

1. Ikäsi?
2. Vastaajan sukupuoli
3. Oppilaitos jossa työssä

OPINTO-OHJAUS

4. Tiedätkö missä lähin metsäalan koulutus on?
5. Mitä metsäalan koulutuksia tiedät?
6. Onko koulullanne yhteistyötä metsäalan oppilaitoksiin?
7. Onko opinto-ohjaukseen riittävästi metsäalan materiaalia?
8. Toivoisitko metsäalan esittelijöiden vierailuja koululla?
9. Tiedätkö metsäalan työnantajia pääkaupunkiseudulla?
10. Jos kyllä, niin minkä nimisiä yrityksiä/ organisaatioita?
11. Onko opiskelijoita ollut harjoittelussa metsäalan yrityksissä?
12. Jos kyllä, niin missä?

13. Millaisissa työtehtävissä metsäalalla (metsätalous) voi mielestäsi toimia? Arvioi asteikolla paljon-ei ollenkaan kuinka paljon näissä tehtävissä toimitaan?

14. Mitkä seuraavista aloista kuuluvat metsätalouteen? Rastita mielestäsi oikeat vaihtoehdot. Voit myös lisätä jonkin muun mieleesi tulevan alan.

ICT

Logistiikka

Kaupallinen

Metalli- ja konetuotanto

Kemianteollisuus

Rakennusala

Jokin muu

15. Puuta voidaan käyttää sellaisenaan, jalostettuna selluksi tai sekoitettuna muihin raaka-aineisiin. Rastita ne vaihtoehdot mitä puusta voidaan mielestäsi tuottaa.

Kangaskuitua

Purukumia

Kosmetiikkaa

Liimapuuta

Astioita

Pakkauskartonkia

Rakennuslevyjä

Elintarvikepakkauksia

Lääkepakkauksia

Kalustekomposiittia

Älypuhelimien näyttöjä

Joitakin elintarvikkeita

Lankaa

Kipsausmateriaalia

Biodiesel

Tärpätti

Terva

Muuta:

16. Millä tavoin ohjaat opiskelijaa hakemaan jatko-opintoihin?

Kannustat opiskelijaa

ottamaan itse selvää

aloista internetissä

OPO-tunneilla käynte läpi erilaisia ammatteja

AmmatINVALinnan testeillä

Henkilökohtaiset keskustelut

Koulumenestyksen /arvosanojen mukaan

Opiskelijan oman haaveen ja kiinnostuksen mukaan

Työllistymisen mukaan

17. Missä oppiaineissa teidän opetussuunnitelmissa metsäala näkyy?

Maantieto

Historia

Biologia

Ympäristöoppi

Käsityö

Matematiikka

Jossakin muussa, missä?

En osaa sanoa

18. Mitkä oppiaineet ovat mielestäsi tärkeitä metsäalan koulutuksissa?

Viestintä ja vuorovaikutus (äidinkieli)

Matematiikka

Fysiikka

Kemia

Biologia

Ruotsi

Englanti

Käsityö

Liikunta

Terveystieto

Jokin muu, mikä?

19. Minkä verran oppilaanohjaustunteja on varattu eri alojen esittelyyn vuosittain per opiskelija ja ryhmä/ luokka?

20. Mistä hankit tietoa aloista ja oppilaitoksista? Rastita tärkeysjärjestyksessä 1-5, joista 1 tärkein ja 5 vähiten käytettävin

Internet

Oppilaitosvierailu

Oppilaitoksista suoraan

Työelämä- ja koulutusmessut

Opinto-ohjaajien koulutuspäiviltä

21. Tiedätkö muita tiedonlähteitä? Esimerkiksi metsäalan järjestöjä?

22. Teettekö vierailuita oppilaiden/ opiskelijoiden kanssa seuraaviin metsäalan paikkoihin ammatinvalintaan liittyen?

Yrityksiin

Järjestöihin

Oppilaitoksiin, (avoimet ovet ja kurkkaukset), muulla tavalla ?

Messuille

Muihin tapahtumiin?

TE-toimistoon

23. Olisiko mahdollista lisätä metsätalouden koulutusohjelmien esittelyjä koulussanne?

24. Olisiko tarvetta metsäalankoulutuksen ja opinto-ohjaajien yhteistyölle teidän opinto-ohjaajien kanssa?

25. Oletko kiinnostunut saamaan enemmän ammatinvalinnan ohjauksen tueksi tietoa metsäalasta?

METSÄTIETOUS

26. Mitkä metsäasiat ovat sinulle tärkeitä? Voit valita useita vaihtoehtoja

Luonnossa liikkuminen

Luonnonsuojelu

Sienestys

Marjastus

Metsästys

Metsänhoitotyöt

Metsästä saatavat tulot

Metsänomistus

Jokin muu, mikä?

27. Mistä saat tietoa metsäalasta? Voit valita useita vaihtoehtoja

Internet

Oppilaitoksista

Metsäalan lehdistä

Muista lehdistä tai julkaisuista

Uutisista

Oman / perheesi harrastuksen kautta

Ystävä/ tuttava

Muilta opettajilta

Muualta, mistä?

28. Mitkä puutuotteet ovat sinulle tärkeitä?

VAPAA SANA

29. Palautetta tai kehitysideoita kyselystä

30. Toiveita oppilaitosyhteistyöstä Vantaan ammattiopiston TUVA opetukseen liittyen?

